

บันทึกชุมชนบางพลีและคลองสำโรง
ชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของคนกับคลอง

Note from Bang Phli Community:
Life and Changes in People and Samrong Canal

GREENPEACE

คำนำ

แนวคิดในการจัดทำ “บันทึกชุมชนบางพลีและคลองสำโรง: ชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของคนกับคลอง” ฉบับนี้ มีที่มาจากกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานประเทศไทย ได้ร่วมลงเรือสำรวจคลองสำโรงกับทางตัวแทนผู้นำชุมชนทั้ง 8 ชุมชนในเขตเทศบาล เมื่อเดือนกันยายน ปีพ.ศ.2555 และตัวแทนชุมชนฯ ได้เล่าถึงการเปลี่ยนแปลงของคลองสำโรงนับตั้งแต่ตัวเองเริ่มจำความได้จนถึงปัจจุบัน

ในระหว่างการเล่าเรื่องราวต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับคลองสำโรง กรีนพีซฯ ได้เห็นคำพูดและแววตาแห่งการหวงระลึกถึงความใสสะอาดของคลองสำโรง และความอุดมสมบูรณ์ของสายพันธุ์สัตว์น้ำที่มีอยู่อย่างมากมายในอดีต รวมไปถึงถ้อยคำที่แฝงด้วยความอาลัยความใสสะอาดและความเศร้าสลดจากการสูญหายและลดลงของสายพันธุ์สัตว์น้ำต่างๆ ในปัจจุบัน

ดังเช่นตอนหนึ่งในงานบันทึกชุมชนนี้ คุณลุงวัยเก้าสิบท่านหนึ่งถึงกับกล่าวว่า “จะลงเล่นน้ำในคลองจะกระโดดน้ำต้องระวังปลาต่า” เพราะคลองในอดีตมีพวกปลาหมอและปลาดุกอยู่จำนวนมาก คุณลุงวัยเจ็ดสิบอีกท่านกล่าวว่า “ให้ที่บ้านต่าน้ำพริกได้เลย” เพราะปลามีมากหาได้ง่าย

ภาพความหวังที่ยังไม่เลือนหายไปจากอดีตนั่นเองที่เป็นแรงบันดาลใจให้กรีนพีซฯ จัดทำบันทึกชุมชนบางพลีฯ ร่วมกับผู้นำชุมชนทั้ง 8 ชุมชนในเขตเทศบาล เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงของคนกับคลองที่คลองสำโรงนี้ โดยมีความคาดหวังว่า นี่จะเป็นการเริ่มต้นและสามารถจุดประกายการอนุรักษ์คลองสำโรงให้คงอยู่กับคนคลองสำโรงตลอดไป

เทศบาลตำบลบางพลี

ผู้นำชุมชนทั้ง 8 ชุมชนในเขตเทศบาล

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานประเทศไทย

พฤศจิกายน 2556

Preface

The boat survey where Greenpeace Southeast Asia and the representatives of eight communities in the municipal area joined was conducted along Samrong Canal in September 2012. Along the survey, community representatives told the stories of and changes to Samrong Canal as far as their memories could go back. This has inspired the idea of preparing the “**Note from Bang Phli Community: Life and Changes of People and Samrong Canal**”.

While they were telling the stories of and changes to Samrong Canal, Greenpeace observed the signs of sorrow especially when they were talking about the cleanliness of the water and the abundance of aquatic species in the past. Words coming from them showed how sorry they have been for the deterioration of water quality and the loss of aquatic species these days.

As described by some of them, “**If you want to swim in the canal, you have to be aware of getting poked by the fish**”, by a man of 90. This was because there were climbing perch and catfish, which had hard, sharp gills and whiskers that could hurt you. Another man in his seventies said, “**You could start pounding the chilies while waiting**”, because there were so many fish, you did not need to go far to catch any.

Despite the negative changes and the deterioration of water quality, communities have remained their hope that they can make it better and bring back the abundance of aquatic species to the canal. The hope has inspired Greenpeace Southeast Asia to prepare this “**Note from Bang Phli Community: Life and Changes of People and Samrong Canal**”, in collaboration with eight communities in the municipal area, expecting that it will be lead to and inspires the canal conservation among the people living along Samrong Canal.

Bang Phli Tambon (Subdistrict) Administrative Organization
Representatives of Eight Communities in the Municipal Area
Greenpeace Southeast Asia, Thailand
November 2013

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลองสำโรง ต.บางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ จัดโครงการ “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” เนื่องในวันที่ 20 กันยายน ของทุกปี เป็นวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลองแห่งชาติ” ทั้งนี้หน่วยเฝ้าระวังกรีนพีซได้ทำการรณรงค์ให้มีการปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดสารพิษมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีการวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆ แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้ กรีนพีซได้รณรงค์เรื่อง การปล่อยมลพิษต้องเหลือศูนย์ เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

Greenpeace Southeast Asia Thailand together with eight communities along the Samrong Canal, Bang Phli District, Samut Prakarn Province, organised an activity on “Protect Water, Protect Our Future”, as September 20 marks the “National Conservation and Improvement of Rivers and Canals Day”. Greenpeace Water Monitoring Patrol Unit has undertaken the campaign on toxic free water since 2007. Toxic substances were found in a number of areas along the Chao Phraya River. Our campaign calls for zero discharge target in order to put an end to water pollution.

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

บันทึกชุมชนบางพลีและคลองสำโรง: ชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของคนกับคลอง¹

คลองสำโรง เป็นคลองสายยาวสายสำคัญของชาวชุมชนบางพลี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นชุมชนริมคลองสำโรงฝั่งใต้ที่มีวิถีชีวิตผูกพันและพึ่งพาสายน้ำในคลองแห่งนี้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จวบจนกระทั่งเมื่อวิถีชีวิตถึงกาลต้องเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เนื่องจากปัจจัยในด้านต่างๆ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการจัดทำบันทึกชุมชนบางพลีและคลองสำโรง: ชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของคนกับคลอง ที่ทางตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชน² ในเขตเทศบาลตำบลบางพลี และกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ประเทศไทย) ได้ร่วมกันถ่ายทอบันทึกฯ ดังกล่าวโดยมีความมุ่งหวังให้คนและคลองสามารถอยู่ร่วมกันได้ต่อไป

Note from Bang Phli Community: Life and Changes in People and Samrong Canal¹

Samrong Canal is a long, important canal for the Bang Phli Community on its southern banks. Their life has been tied to and dependent on this canal from the past until one day when the way of life reached the point when it had to change in line with modern times. This canal then visibly deteriorated. Even though at present, Bang Phli Community members have reduced their reliance on the canal, they do not want to see the canal deteriorate and decay. Eight communities in the municipal area of Bang Phli Subdistrict, Bang Phli District, Samut Prakan Province² recognize the value of preserving the cleanliness of the Samrong Canal and want a friendly co-existence with the canal. The Bang Phli Community intends to give an account of the community's ties to the waterway and the past changes in Samrong Canal up to today.

Nowadays the water in Samrong Canal still flows along with time. Since as long as they can remember, the lives of members of Bang Phli community have been closely linked to the water of Samrong Canal. If they talk about their past, they have to talk about Samrong Canal. If they talk about Samrong Canal, the lives of people along its banks would be reflected. So it does not matter whether the canal or the people were born first; not as important as how the canal and the people can remain together forever.

---

1 การเขียนบันทึกนี้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) ตัวแทนชุมชนบางพลี 8 หมู่ ดูรายชื่อในส่วนภาคผนวก

2 ชุมชนบางพลี 8 ชุมชน ประกอบด้วยหมู่ 6, 7, 8, 9, 10 และ 11 ของตำบลบางพลีใหญ่ พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 3 ในตำบลบางไผ่ และพื้นที่บางส่วนของหมู่ 11 ในตำบลบางปลา

1 Information in this Note collected from focus group interviews/meetings with 8 representative communities, see list in Annex.

2 The Bang Phli community comprises Villages 6, 7, 8, 9, 10 and 11 of Bang Phli Yai Subdistrict, part of Village 3 of Bang Chalong Subdistrict and part of Village 11 of Bang Pla Subdistrict.

1. คลองสำโรงเมื่อวันวาน

คลองสำโรงเกิดขึ้นเมื่อใดนั้น ต้องย้อนกลับไปค้นจากตำราจึงพบว่าคลองสำโรงสายนี้ได้ถือกำเนิดมาเป็นเวลายาวนานแล้ว ไล่เรียงเรื่องราวไปได้ถึงในแผ่นดินพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา (พระมหากษัตริย์องค์ที่ 10 พ.ศ. 2034-2072) ในช่วงเวลานั้นกรุงศรีอยุธยาได้ทำการค้าทางทะเล และมีการเดินทางระหว่างบ้านเมือง ซึ่งการเดินทางขึ้นไปพระนครศรีอยุธยาจำเป็นต้องใช้การเดินทางทางน้ำเป็นหลัก โดยอาศัยเส้นทางจากอ่าวไทยผ่านมาตามแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นสายสำคัญ

ในสมัยนั้นมีเส้นทางปากน้ำ 3 แห่ง คือ ปากน้ำท่าจีน ปากน้ำเจ้าพระยา และ ปากน้ำบางปะกง ซึ่งการเชื่อมโยงระหว่างปากน้ำทั้งสามแห่งดังกล่าวต้องเชื่อมด้วยคลอง โดยหนึ่งในนั้นคือคลองสำโรง จึงถูกขุดขึ้นเพื่อเชื่อมโยงระหว่างปากน้ำเจ้าพระยากับปากน้ำบางปะกงจนกระทั่งในช่วงราว พ.ศ. 2041 พระรามาธิบดีที่ 2 ได้มีรับสั่งให้ขุดซ่อมคลองสำโรงซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านทิศใต้ใกล้ปากน้ำเพื่อทำนุบำรุงเส้นทางคมนาคมทางน้ำให้สะดวกและรวดเร็วและขยายให้เรือใหญ่เดินทางไปมาได้สะดวก³ ด้วยเหตุนี้คลองสำโรงจึงเป็นเส้นทางคมนาคมสายหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมาตั้งแต่นั้น

1. Samrong Canal of Yesterday

When did Samrong Canal come into being? A search in the textbooks reveals that this canal was created a long way back, since the reign of King Ramathibodi II of Ayutthaya (the 10th king, CE 1491-1529). During that time the city of Ayutthaya was engaged in maritime trade and there was travel between villages and the city. Travel to Ayutthaya was provided by waterways, with the Chao Phraya River being the main route from the Gulf.

In those days, there were 3 river mouths: Tha Chin, Chao Phraya and Bang Pakong. To connect the 3 rivers, canals were needed. The kings of the Ayutthaya period ordered canals to be dug to reduce travelling time because there were many bends on the Chao Phraya causing difficulties for communication by water. One of these was Samrong Canal, dug to link the mouths of the Chao Phraya and Bang Pakong rivers. This made it an important transportation route since that time. Around CE 1408, King Ramathibodi II ordered Samrong Canal, on the eastern bank of the Chao Phraya towards the river mouth, to be dredged and maintained and also to be expanded to allow the passage of large boats.³

3 เรียบเรียงจากกรุงเทพมหานครจากไหน? Bangkok: The Historical Background, สุจิตต์ วงษ์เทศ, หน้า 30, 35 และ 38.

3 Sujit Wongthes Bangkok: The Historical Background, pp 30, 35 and 38.

แต่อย่างไรก็ตามก็ได้มีข้อสันนิษฐานเพิ่มเติมว่า เส้นทางคลองสำโรงอาจเป็นทางน้ำธรรมชาติที่มีมาก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่มีการขุดคลองสำโรงขึ้นในสมัยขอมเรื่องอำนาจระหว่าง พ.ศ.987-1700 เพื่อใช้เป็นเส้นทางเดินทัพจากเมืองหลวงนครธมมายังดินแดนแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยพิจารณาจากชื่อคลอง กล่าวคือ คำว่า สำโรง หมายถึง ต้นสำโรง อันเป็นคำที่มาจากภาษาเขมรอ่านว่า สโรง (อ่านว่า ซ้อมโรง)⁴ ซึ่งพบต้นสำโรงต้นใหญ่จำนวนมากในบริเวณอาณาจักรนครธมในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีชื่อของคลองในบริเวณใกล้เคียงกับคลองสำโรงซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาขอมเช่นกัน เช่น ทัพนาง หนามแดง บางโฉลง เป็นต้น

It could be said that the fact that dredging was ordered by the King means that Samrong Canal was a natural waterway that had existed before the Ayutthaya period. That is Samrong Canal was dug as a route for moving the army from the capital, Nakhon Thom, to the Chao Phraya River basin. This is based on the name Samrong, which is a tree and comes from the Khmer language (pronounced 'somrong').⁴ Big samrong trees can be found in plenty in the land of the Nakhon Thom empire. In addition, the names of other canals near Samrong Canal, such as Thap Nang, Nam Daeng and Ban Chalong, also have their roots in the Khmer language.

⁴ <http://www.sujitwongthes.com/2011/11/kom25112554/>

⁴ <http://www.sujitwongthes.com/2011/11/kom25112554/>

“สำโรง”
(อ่านว่า ซ็อมโรง)

pronounced
“somrong”

คำว่า สำโรง หมายถึง ต้นสำโรง
อันเป็นคำที่มาจากภาษาเขมรอ่านว่า

The origin of word
“Samrong” comes from a tree
in Khmer language

ต่อมาช่วงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ปรากฏชื่อคลองสำโรงในนิราศเมืองแก่งอันเป็นนิราศเรื่องแรกของสุนทรภู่กวีเอกของไทย สันนิษฐานว่าแต่งขึ้นในช่วงรัชกาลที่ 1 พ.ศ. 2349 เมื่อครั้งที่สุนทรภู่เดินทางไปพบบิดาที่เมืองแก่งซึ่งได้พรรณนาไว้ว่า

“ถึงปากช่องคลองสำโรงสำราญใจ พอน้ำไหลขึ้นเข้าก็เข้าคลอง”

และได้บอกเล่าภาพของชุมชนบางพลีชุมชนริมคลองสำโรงที่ได้พบเห็นเมื่อกว่า 200 ปีที่แล้วอีกด้วย

“ถึงบางพลีมีเรืออารามพระ
เป็นเลนลุ่มลึกเหลวเพียงเอวพุง
คูเรือแพแอ็คค้อยักเยียด
แจวตะกุกเกะกะปะกระเซียง
กูระกะคาฆทางไปกลางทุ่ง
ท้องลากจูงจ้างควายอยู่รายเรียง
เข้าเบียดเสียดแทรกกันสนั่นเสียง
บ้างทุ่มเถียง โคนคุนกันวุ่นวาย”

นอกจากชุมชนบางพลีที่อาศัยอยู่ริมคลองสำโรงดังที่พรรณนาแล้ว ก่อนหน้านั้นได้เกิดชุมชนเมืองตามบริเวณปากน้ำเจ้าพระยามาก่อนหน้าแล้วเช่นกัน ซึ่งหมายรวมถึงชุมชนคลองสำโรงในบริเวณปากคลองสำโรงในอดีตหรือบริเวณทางใต้ย่านพระโขนงในปัจจุบัน จึงช่วยยืนยันถึงความเก่าแก่ของลำคลองสำโรงได้อีกเช่นกัน⁵

5 เก็บความจาก กรุงเทพฯจากไหน? Bangkok: The Historical Background, สุจิตต์ วงษ์เทศ, หน้า 30-31.

Later on, in the Rattanakosin period, Samrong Canal was mentioned in Nirat Mueang Klaeng, the first travelogue in verse written by the Thai poet Sunthorn Phu. It is thought that this was written in the reign of King Rama I in CE 1806 when Sunthorn Phu went to see his father in Klaeng. He wrote:

“Contented at the mouth of Samrong Canal
as the morning tide came in, we entered the canal.”

and described the picture of Bang Phli Community that he saw 200 years ago:

“At Bang Phli boats and temples
were scattered along the way to the middle of the fields
Which were filled with waist-deep mud puddles
and the boats had to be pulled by hired buffaloes
There were so many boats that it was congested
and the banged into each other loudly,
Their paddles, oars hitting rudders,
causing pushing and shoving and arguments.”

Apart from the Bang Phli Community on the canal as described, urban communities had earlier sprung up around the mouth of the Chao Phraya, including Samrong Canal communities at the mouth of Samrong Canal of the past or south of Phra Khanong at present. This has helped confirm the age of Samrong Canal.⁵

---

⁵ Sujit Wongthes Bangkok: The Historical Background, pp 30-31.

ต่อมายังปรากฏข้อมูลอีกว่าในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ช่วง พ.ศ. 2484 ทหารญี่ปุ่น ได้ยกพลขึ้นบกบริเวณบางปู จ.สมุทรปราการ และตั้งค่ายที่ปากน้ำ ห่างจากถนนเทพารักษ์ ประมาณ 500 เมตร บริเวณกิโลเมตรที่ 1 และได้ขุดคลองซึ่งเชื่อมจากคลองสำโรงเรียกว่า คลองญี่ปุ่น แต่ปัจจุบันไม่ปรากฏคลองดังกล่าวให้เห็นแล้ว

อาจกล่าวได้ว่าชื่อของ คลองสำโรง ได้ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ในการ สร้างบ้านแปลงเมืองนับตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในฐานะ เส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญเส้นทางหนึ่งในอดีต และเป็นสายน้ำสายสำคัญของชาว ชุมชนบางพลีในปัจจุบัน โดยที่กาลเวลาไม่สามารถลบเลือนภาพความทรงจำและ ความสำคัญของคลองสำโรงไปได้ คลองสำโรงยังคงเป็นสายน้ำที่เชื่อมระหว่างแม่น้ำ เจ้าพระยาและแม่น้ำบางปะกงจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าบทบาทและหน้าที่จะเปลี่ยนไปก็ตาม

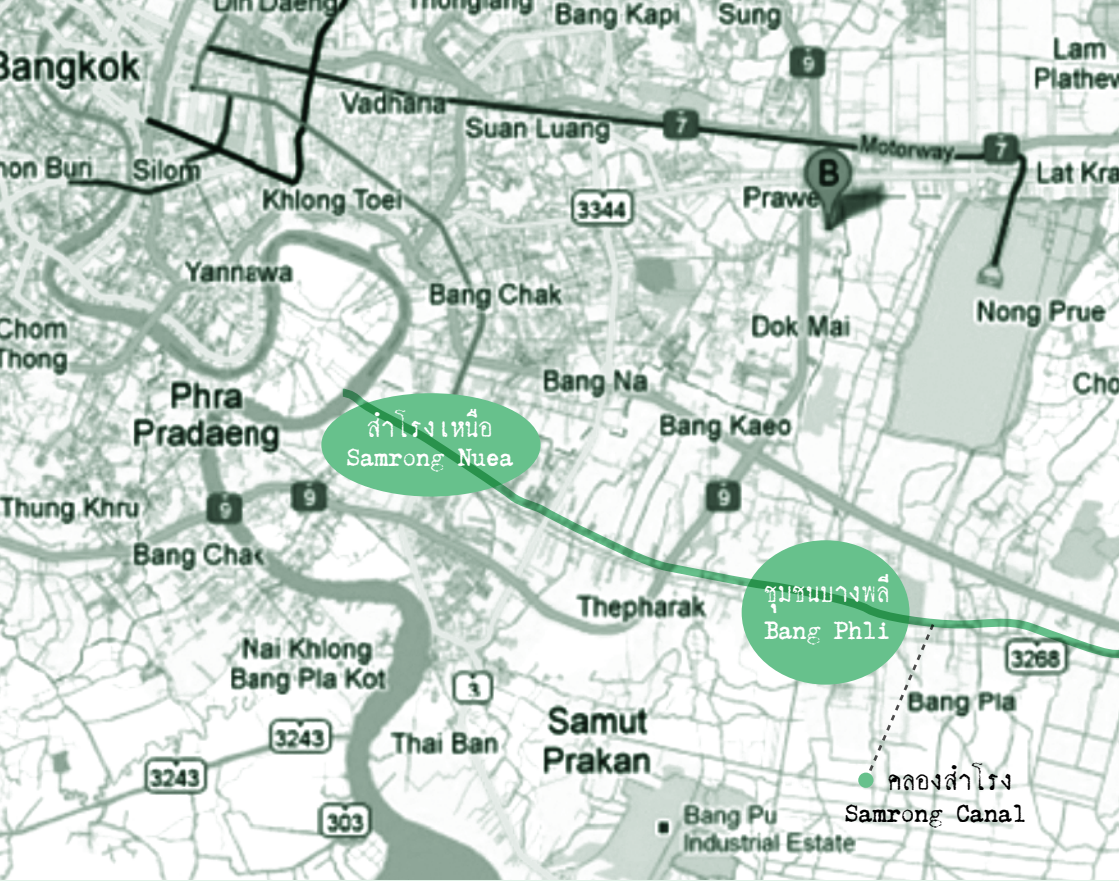
จนถึงวันนี้ คลองสำโรงคือคลองสายยาวที่มีความยาวกว่า 55 กิโลเมตร มีความ กว้างกว่า 50 เมตร ในช่วงที่กว้างที่สุดและมีความลึกกว่า 5 เมตร มีจุดเริ่มต้นมาจาก แม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกที่ตำบลสำโรงใต้และตำบลสำโรงกลาง อำเภอพระประแดง ไหลผ่านพื้นที่ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ ไปยังอำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และบรรจบกับแม่น้ำบางปะกง ที่ตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา คลองสำโรงได้เชื่อมโยง แม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกกับแม่น้ำบางปะกง ผ่านจังหวัดสมุทรปราการถึง จังหวัดฉะเชิงเทรา

There was later information that during World War II, Japanese troops landed at Bang Pu, Samut Prakan, in 1941 and set up camp at Pak Nam, about 500 metres from Teparak Road around Kilometre 1, and dug a canal to link to Samrong Canal called Nihon Canal. However, no such canal can be seen at present.

It can be said that Samrong Canal has been part of nation-building from pre-historic times to the Ayutthaya period as an important transportation route and the major waterway of Bang Phli Community. Throughout its 800-year history, the passage of time could not erase memories and the importance of Samrong Canal. It remains the link between the Chao Phraya and Bang Pakong rivers until today even though its role has changed over time.

Today, Samrong Canal is a long canal, over 55 kilometres long, 50 metres wide at its widest point and more than 5 metres deep. It starts at the eastern bank of the Chao Phraya at Samrong Tai and Samrong Klang subdistricts of Phra Pradaeng District and cuts through Samrong Nuea Subdistrict of Samut Prakan Province to Bang Phli, Bang Sao Thong and Bang Bo districts of Samut Prakan Province and reaches the Bang Pakong River at Tha Sa-an Subdistrict, Bang Pakong District, Chachoengsao Province. Samrong Canal therefore connects the two rivers through two provinces, Samut Prakan and Chachoengsao.

แผนที่แสดงที่ตั้งชุมชนบางพลี และคลองลำโรง (ภาพจาก Google Map)

นอกเหนือจากความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์แล้ว คลองลำโรงยังได้รับอิทธิพลจากการเป็นบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากน้ำ โดยมีลักษณะเป็นโคลนตมที่เกิดจากการพัดพาตะกอนจากแม่น้ำหลายสายมายังอ่าวไทยลงสู่ทะเล เกิดการทับถมกลายเป็นดินดอนและเกิดเป็นแผ่นดินหรือพื้นที่ลุ่มตามปรากฏการณ์ทางธรรมชาติซึ่งสร้างความอุดมสมบูรณ์จากการพัดพาตะกอนและโคลนตมดังกล่าว จึงทำให้พื้นที่บริเวณชุมชนบางพลีเป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชได้ดี อีกทั้งคลองลำโรงมีทำเลที่ตั้งใกล้ทะเล ทำให้มีลักษณะเป็นทั้งระบบนิเวศทั้งน้ำเค็มและน้ำกร่อย ที่ส่งผลให้คลองลำโรงมีความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งชาวบ้านได้พึ่งพิงมาโดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชนได้บอกเล่าภาพของพื้นที่แห่งนี้ว่า พื้นที่สองฝั่งของคลองลำโรงนั้น ฝั่งทางทิศเหนือเรียกว่าฝั่งทุ่ง ฝั่งทางทิศใต้เรียกว่าฝั่งป่าคือ ป่าแสม ซึ่งอยู่ใกล้ทางทะเลอ่าวไทย ลักษณะพื้นที่เช่นนี้ทำให้น้ำในคลองลำโรงมีทั้งน้ำเค็มและน้ำกร่อย อันเป็นผลมาจากอิทธิพลน้ำขึ้นน้ำลงทำให้น้ำจากอ่าวไทยไหลย้อนกลับเข้าสู่คลองที่อยู่ใกล้ชายฝั่ง

Map Showing Location of Bang Phli Community and Samrong Canal (from Google Map)

The Bang Phli Community described by Sunthorn Phu has been a canal bank community since the early Rattanakosin period (CE 1782-1851). The image was of a muddy terrain and fields congested with boats reflecting a lively community in the old days where Thai, Chinese and Mon people have lived until today.

The muddy fields described by Sunthorn Phu correspond to the geographical condition of the area. For over ten thousand years, this area has been low-lying or what is called a river delta with sediment brought down by the rivers that flow to the sea at the Gulf of Thailand, forming natural low-lying banks which are very fertile. This makes the land around Bang Phli good for crops and Samrong Canal a habitat for various aquatic animals.

นอกจากนี้ได้มีการขุดคลองเชื่อมจากคลองสำโรงผ่านไปตามท้องทุ่งนาเรียกว่าคลองสายย่อยหรือคลองสาขา ภาพความทรงจำของพื้นที่บริเวณนี้จึงเป็นภาพของคลองสายเล็กสลับกับท้องทุ่งนาโดยมีคลองสำโรงเป็นคลองสายหลักที่มีบ้านเรือนตั้งเรียงรายไม่หนาแน่นลักษณะเป็นบ้านไม้ยกพื้นสูง บางบ้านมุงจาก บ้านที่มีฐานะอาจมุงสังกะสี หน้าบ้านหันเข้าหาคลองสำโรงและคลองสายย่อย หลังบ้านเป็นท้องทุ่งนาสุดลูกหลูกตา อาชีพทำนาถือเป็นอาชีพหลักในสมัยนั้น โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2411-2453) ชาวบ้านทำนาได้กว้างขวางเพราะทรงจัดทำระบบชลประทานและสร้างประตูน้ำเพื่อป้องกันน้ำทะเลไหลย้อนเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูก การสร้างประตูน้ำในยุคนี้นี้จึงช่วยป้องกันน้ำเค็มและกักเก็บน้ำจืดเพื่อการทำนาและการบริโภค ส่งผลดีต่อสยามประเทศในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรช่วยชาวนาได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและได้ราคา ซึ่งนำไปสู่การจัดเก็บภาษีของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศต่อไป⁶

ด้วยสภาพพื้นที่เช่นนี้ทำให้ชาวบ้านชุมชนบางพลีปรับตัวอยู่ร่วมกับสายน้ำเป็นอย่างดีไม่ว่าจะยามแล้งหรือฤดูน้ำ เพราะบางปีหากฝนไม่ตก น้ำในคลองสำโรงจะเค็มมาก ส่งผลทั้งต่อการทำนาตลอดจนขาดแคลนน้ำดื่มมาใช้ ดังนั้น ด้วยวิถีชีวิตที่อยู่คู่ล้าคลองสำโรงมายาวนานตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ ทำให้รู้จักระบบนิเวศถิ่นนี้เป็นอย่างดี ชาวชุมชนรู้ว่าในช่วงเดือนตุลาคมน้ำในคลองจะเริ่มใสและมีน้ำมาก ชาวบ้านจะเริ่มตักน้ำเก็บไว้ใช้ โดยเฉพาะเมื่อถึงเดือนธันวาคมหรือเดือนสิบสอง ชาวบ้านจะตักน้ำในเดือนนี้มากขึ้นเพราะเชื่อว่าน้ำขึ้นในช่วงกลางเดือนสิบสองนี้เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์หรือ น้ำคืนวันเพ็ญ ชาวบ้านตักน้ำใส่โอง้ใช้สารส้มแกว่งให้ตะกอนนอนก้นจนน้ำสะอาดเก็บไว้ดื่มกินหน้าแล้งในช่วงเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนพฤษภาคมที่จะถึงต่อไป นอกจากตักใส่โอง้แล้ว ชาวบ้านจะขุดบ่อบริเวณข้างบ้านหรือบริเวณตึนนาที่ติดกับคลองเพื่อเก็บน้ำจืดไว้ใช้ในหน้าแล้งด้วยเช่นกัน เพราะในช่วงหน้าแล้งนั้น น้ำในคลองสายย่อยจะแห้งขอดแต่น้ำในคลองสำโรงนั้นไม่เคยแห้งจนถึงก้นคลองหรือแม้จะแห้งไปบ้างยังคงสามารถเดินทางด้วยเรือโดยแล่นไปตามร่องน้ำได้ตลอดทั้งปีเพราะในสมัยก่อน ใช้การเดินทางทางเรือเป็นหลัก

---

6 ในสมัย รัชกาลที่ 5 ช่วง พ.ศ.2445-2452 โปรดมีการศึกษาและวางแผนเกี่ยวกับน้ำในสยามประเทศจึงได้มีการสร้างประตูน้ำคลองสำโรงและประตูน้ำบริเวณคลองบางเหี้ย หรือคลองด่านในปัจจุบัน จาก <http://haab.catholic.or.th/article/articleart1/art30/art30.html>

Over the past 90 years. Bang Phli Community members describe this as consisting of the northern bank, called 'field side', and the southern bank, called 'forest side' with mangrove forests near the Gulf of Thailand. This means that the water in the canal is either salt or brackish, depending on the tide. Small subsidiary canals have been dug from Samrong Canal to the rice fields so the area is remembered as being rice fields intersected by small canals with Samrong Canal as the main waterway. The houses were located along the canals, not densely, and behind the houses were rice fields as far as the eye can see. Rice farming was the main occupation in those days, especially at the beginning of the reign of King Rama V (CE 1868-1910) when irrigation systems were established and water gates were built to stop the intrusion of sea water into the rice field. Water gates at this time helped to protect rice fields from salt water and retain fresh water for farming and consumption, yielding benefits to Siam's economic development in terms of increased agricultural production with good quality produce fetching good prices, leading to a broadened tax base for national development.⁶

Under these conditions, the villagers of Bang Phli learned to adjust to both dry and wet seasons. If in some years there was little rain, the water in Samrong Canal would be salty, affecting rice farming and household consumption. Since their elders had lived with the canal, people know their local ecosystem well. They know that in October, the canal water would clear up and the level would rise, so they could start to collect it for use. In the 12th month especially, many would collect canal water because they believed that water on the full moon night of this lunar month was sacred. The water collected in large jars would be treated with alum so that the impurities would precipitate to the bottom, leaving clear water for drinking during the dry season from February to May. Apart from keeping water in jars, villagers would dig wells near their houses or at the end of the rice fields near to the canal to keep water also for use during the dry season. This is because the subsidiary canals would dry up in the dry season. Samrong Canal, however, never ran dry. Despite low levels, boats could still navigate through deeper channels all year round. In those days, boats were the major form of transportation.

---

⁶ During the reign of King Rama V in CE 1902-1909, the King ordered a study and plan to be made of water in Siam, which gave rise to Samrong Canal water gate and a second in the Khlong Bang Hia area, now known as Khlong Dan. From <http://haab.catholic.or.th/article/articleart1/art30/art30.html>

สายน้ำแห่งคลองสำโรงนี้จึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดสำคัญที่หล่อเลี้ยงชีวิต ให้คนริมคลองสำโรงได้ทำมาหากิน ชาวบ้านบางคนถ้าไม่ทำนา ก็หาปลา ใช้วอน แห หรือ ก่า จับสัตว์น้ำกึ่ง หอย ปู ปลา บ้างนำปลาไปตากแห้งหรือทำปลาจ้ำ นำออกขายให้คนในชุมชนและคนที่สัญจรผ่านไปมา คลองสำโรงจึงเป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักและเส้นทางทำมาค้าขายทั้งขายปลาและพืชผลทางการเกษตร นอกจากนั้นในชีวิตประจำวัน ชาวบ้านได้อาศัยน้ำในคลองไว้ดื่มกิน อาบน้ำ ชักผ้า ดำผุดดำว่าย เล่นน้ำในคลอง และเป็นที่จับถ่ายด้วย⁷ เรียกได้ว่าทั้งชีวิตได้พึ่งพาอาศัยน้ำในลำคลองสำโรงตลอดมา ภาพความทรงจำในวันวานของคลองสำโรงจึงเต็มไปด้วยวิถีที่สัมพันธ์กับสายน้ำตลอดชีวิต

Samrong Canal has therefore been like a main artery supporting the livelihoods of people living on its banks. If some villagers could not grow rice, they could fish in the canal, using a variety of fish nets and traps. Apart from fish, they could also collect molluscs and crabs. Fish could be preserved by drying or fermenting and sold to others or passers-by. Samrong Canal therefore served as the main routes for trade and transportation as well as a source of water for drinking, bathing, washing clothes and recreation, including waste disposal.⁷ It could be said that their whole lives were dependent on the canal; their memories of Samrong Canal are therefore dominated by their relationship with the waterway.

7 ในยุคนี้การขับถ่ายหรือทิ้งน้ำเสียไม่ส่งผลกระทบต่อให้น้ำเสียหายเพราะยังมีคนไม่มากนักและมีการไหลเวียนของน้ำจากการวิ่งเรือ

7 During this period, defecating into the water did not cause pollution because the population was not large and the passage of boats circulated the water.

หน่วยศึกษาเฝ้าระวังมลพิษทางน้ำ กรีนพีซ ร่วมกับชุมชนช่วยกันติดป้ายรณรงค์ให้ชุมชนริมคลองร่วมกันปกป้องรักษาและฟื้นฟูแหล่งน้ำของตน และรับรู้ถึงสิทธิของชุมชนในการรับรู้ข้อมูลด้านมลพิษ โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงาน “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” ซึ่งกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลองสำโรง ทั้งนี้หน่วยเฝ้าระวังกรีนพีซได้ทำการรณรงค์ ให้มีการปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดภัยมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีการวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้กรีนพีซได้รณรงค์เรื่อง การปล่อยมลพิษต้องเหลือศูนย์เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

“จะลงเล่นน้ำในคลองจะกระโดดน้ำต้องระวังปลาดำ”

**“If you want to swim in the canal,
you have to be aware of getting poked by the fish”**

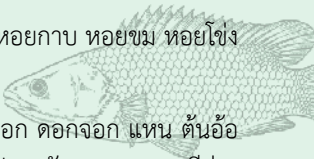
สำหรับความอุดมสมบูรณ์ของคลองสำโรงนั้น ตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชนทุกคนแทบจะกล่าวพร้อมกันว่าในคลองสำโรงเต็มไปด้วยปลานานาชนิดให้ได้กินตลอดทั้งปี คุณลุงวัยเก้าสิบท่านหนึ่งถึงกับกล่าวว่า “จะลงเล่นน้ำในคลองจะกระโดดน้ำต้องระวังปลาดำ” เพราะในคลองมีพวกปลาหมอและปลาดุก ซึ่งเป็นปลาที่มีหนวดแหลมและแข็งจะทิ่มตาได้หากไม่ระวัง คุณลุงวัยเจ็ดสิบอีกท่านกล่าวว่า “ให้ที่บ้านตำน้ำพริกरोได้เลย” เพราะปลามีมากหาได้ง่าย ทั้งคลองสำโรงและคลองสาขาจึงเต็มไปด้วยปลา กุ้ง ปู และหอย ซึ่งไม่เพียงแต่สัตว์น้ำเท่านั้นยังมีพืชน้ำที่หลากหลายสายพันธุ์ที่ยังอยู่ในความทรงจำและสามารถรวบรวมและถ่ายทอดได้ดังต่อไปนี้

The Richness of Samrong Canal. When asked about the abundance of resources in Samrong Canal, everyone said, almost in one voice, that Samrong Canal was full of fish all year round. A man of 90 even said **“If you want to swim in the canal, you have to be aware of getting poked by the fish”**. This was because there were climbing perch and catfish about, which had hard, sharp gills and whiskers that could hurt you. Another man in his seventies said **“You could start pounding the chilies while waiting”**, because there were so many fish, you did not need to go far to catch any. Both Samrong Canal and its subsidiaries were full of fish, shrimp, crabs and mollusks and water plants, both edible ones and those that were part of the ecosystem, such as seaweed and lotus. If you ask the villagers to recount the names of fish, other aquatic animals and plants found in Samrong Canal, they can recall a great number from memory to substantiate this claim.

พันธุ์ปลา 28 ชนิด ได้แก่ ปลาเสือ ปลากะทิง ปลาหมอโคลิ่ง (ปลาหมอข้างเหยียบ) ปลาหลด ปลาชีว ปลาช่อน ปลาตะเพียนขาว ปลาตะเพียนหางแดง ปลาบู๋ ปลาฉลาด ปลากราย ปลาไหล ปลากะละมั่ง ปลาอังกืง ปลาแขยง ปลาดุกอูย ปลาดุกด้ำน ปลากต ปลากะต๋ีนาง ปลากะต๋ีหม้อ ปลากะตุงเหว ปลาเข็ม ปลากะสง ปลาภา ปลาหมอไทย ปลาเนื้ออ่อน ปลาชะโด และปลาสร้อย

สัตว์น้ำชนิดอื่น 8 ชนิด ได้แก่ กุ้งก้ามกราม กุ้งฝอย กุ้งตะกาด กุ้งกะเปาะ หอยกาบ หอยขม หอยโข่ง และกบจาน

พันธุ์พืช 16 ชนิด ได้แก่ บัวหลวง บัวสาย (หรือบัวแกง) สาหร่ายหางกระรอก ดอกจอก แหน ต้นอ้อ ต้นแขม กกสามเหลี่ยม กกกลม ผักบุ้ง ฟังพวย ผักกระเฉด ผักเบี้ย ผักแว่น ผักปอด ผักตบชวา ดอกสีม่วง และสีเขียว

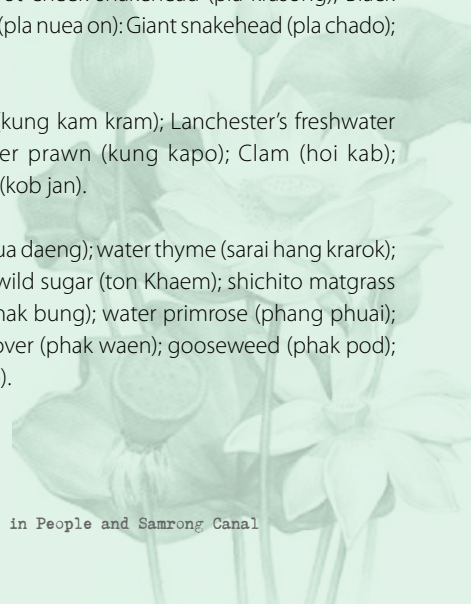
จากพันธุ์ปลา สัตว์น้ำ และพันธุ์พืช จำนวนมากมายดังที่ได้กล่าวข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความทรงจำที่ชาวบ้านจดจำได้พร้อมเล่าเป็นเสียงเดียวกันว่าปลานานาพันธุ์และพืชนานาชนิดถือเป็นความอุดมสมบูรณ์ของคลองสำโรงที่เห็นเด่นชัดที่สุด

28 fish species: Tiger fish (pla suea); Armed spiny eel (pla krathing); Striped tiger leaf fish (pla mo Khlong; pla mo chang yiab); Spiny eel (pla lod); Rasbora minnow (pla siw); Snakehead fish (pla chon); Silver barb (pla taphian khao); Red-tailed tinfoil barb (pla taphian hang daeng); Goby (pla bu); Bronze featherback (pla chalad); Clown featherback (pla krai); Eel (pla lai); Guppy (pla kalamang); Mystus (pla ikong); Naked catfish (pla khayaeng); Bighead walking catfish (pla duk ui); Walking catfish (pla duk dan); Bagrid catfish (pla kod); Moonbeam gourami (pla kradi nang); Three-spot gourami (pla kradi mo); Needlefish (pla krathung heo); Halfbeak (pla khem); Eye-spot cheek snakehead (pla krasong); Black sharkminnow (pla ka); Climbing perch (pla mo thai); Sheatfish (pla nuea on); Giant snakehead (pla chado); and Sianemse mud carp (pla soi).

8 species of aquatic animals: Giant freshwater prawn (kung kam kram); Lanchester's freshwater prawn (kung foi); Jinga shrimp (kung takad); Rong river prawn (kung kapo); Clam (hoi kab); Pond snail (hoi khom); Apple snail (hoi Khong); and Bullfrog (kob jan).

16 plant species: lotus (bua luang); waterlily (bua sai or bua daeng); water thyme (sarai hang krarak); water lettuce (dok jok); duckweed (nae); giant reed (ton o); wild sugar (ton Khaem); shichito matgrass (kok sam liam); umbrella plant (kok klom); morning glory (phak bung); water primrose (phang phuai); water mimosa (phak krached); pursalme (phak bia); water clover (phak waen); gooseweed (phak pod); water hyacinth (phak tob Java); (dok si muang); and (si khiao).

นอกจากจะเป็นแหล่งอาหารของชาวชุมชนแล้ว ตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชน ยังร่วมกันถ่ายทอดการเป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักของชุมชนอีกด้วย ซึ่งมีคลองหลายสายถูกขุดขึ้นเชื่อมต่อจากคลองลำโรงสายหลักเป็นคลองสายย่อยหรือคลองสาขาไปตามทุ่งนา และคลองเหล่านั้นยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน 12 สาย ได้แก่ คลองบางกระปือ คลองบางเสียดาย คลองบางพลี คลองตาคัล้อย คลองบางฝางล่าง คลองตัน คลองตาแดง คลองซุด คลองบัวคลี่ คลองกู่พารา คลองบางฝางบน คลองเจ๊ก ชื่อของคลองบางคลองนั้นตั้งขึ้นอย่างมีที่มาตามการใช้ชีวิตของชาวชุมชน แต่ในวันตำนานที่สัมพันธ์กับชื่อคลอง รวมถึงคลองบางสายได้หลงลืมหายไปเพราะการถมทับของบ้านเรือนที่เพิ่มขึ้น การมีคลองมากมายเชื่อมตอกันนั้นบ่งบอกถึงวิถีชีวิตในอดีตที่ไม่อาจแยกจากคลองได้เพราะคลองมีบทบาทเป็นแหล่งอาหารและใช้สอยประโยชน์ รวมถึงบทบาทสำคัญในฐานะเส้นทางคมนาคมสายหลัก ที่ทำให้ผู้คนเดินทางไปมาหาสู่กันได้และยังเป็นเส้นทางค้าขายภายในชุมชนและระหว่างชุมชนอีกด้วย คลองสายหลักและสายย่อยจึงเป็นสายใยที่เชื่อมโยงชีวิตเข้าถึงกัน

เมื่อครั้งคลองลำโรงเป็นเส้นทางสัญจรสายหลัก ได้เชื่อมการเดินทางทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนไปยังจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้เรือเป็นพาหนะหลักในการเดินทาง การเดินทางภายในชุมชนจะพายเรือหรือแจวเรือด้วยตนเอง ส่วนการเดินทางไปกรุงเทพฯ นั้นมีบริการเดินเรือรับส่งผู้โดยสารของบริษัทมิตรทุนซึ่งเป็นเรือสองชั้น ชาวบ้านที่เดินทางไปเรียนหรือทำงานยังกรุงเทพฯ จะนั่งเรือไปจนถึงปากทางของคลองในบริเวณพระประแดง และต่อเรือข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังฝั่งกรุงเทพฯ นอกจากนี้ ยังให้บริการโดยสารไปถึงบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการอีกด้วย รวมไปถึงการเดินทางจากลำโรงไปท่าสะพานจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อไปไหว้หลวงพ่อโสธร ต่อมาเรือโดยสารดังกล่าวได้ยกเลิกการให้บริการเพราะเปลี่ยนเป็นเรือหางยาวมาวิ่งแทน ซึ่งช่วยลดระยะเวลาการเดินทางให้สั้นลงเหลือเพียง 20 นาทีจากเดิมที่ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงในการเดินทางจากชุมชนบางพลีไปกรุงเทพฯ

Housing and main Transport Route. 90 years ago, Samrong Canal was the main source of food and the main transport route of the community. In those days, the water was so clear that you could see the bottom. Sometimes it was very salty, sometimes brackish. The houses along the canal were spaced far apart, not densely. They were built on stilts, facing the canal. Some had thatched roves; others with higher status had zinc roves. Behind the houses were large broad rice fields, intersected by subsidiary canals of Samrong Canal. 12 of these subsidiary canals remain today: Bang Krabue; Bang Suea Tai; Bang Phli; Ta Khloi; Bang Fang Lang; Tan; Ta Daeng; Khut; Bua Khli; Ku Phara; Bang Fanbg Bon; and Jek. Some of these names were based in community life but as time has passed, their meanings have been forgotten and some canals have disappeared as they were filled in to accommodate more houses. The fact that there were many interconnected canals shows that life in those days could not be separated from canals, the source of food and daily living. Samrong Canal was also an important route for intra- and inter-community trade. Both the main and subsidiary canals truly linked people's lives together.

During the time when Samrong Canal was the main thoroughfare, it connected people with the community as well as the community with Bangkok and Chachoengsao Province. Boats were the means of transport within the community. People would paddle their personal boats, but to go to Bangkok they would use the Mit Thun Co's double-decker service. Those who travelled to Bangkok to study or work would catch these shuttle boats to the mouth of the canal in the Phra Pradaeng area and cross the river by a ferry to the Bangkok side. There were also shuttle boats to Bang Bo in Samut Prakan Province. Villagers said that they used to take the boat from Samrong to Tha Sa-an in Chachoengsao to pay respect to the Sothon Buddha image. The passenger boats were later replaced by long-tailed boats which helped reduce the travel time from Bang Phli to Bangkok from one hour to 20 minutes.

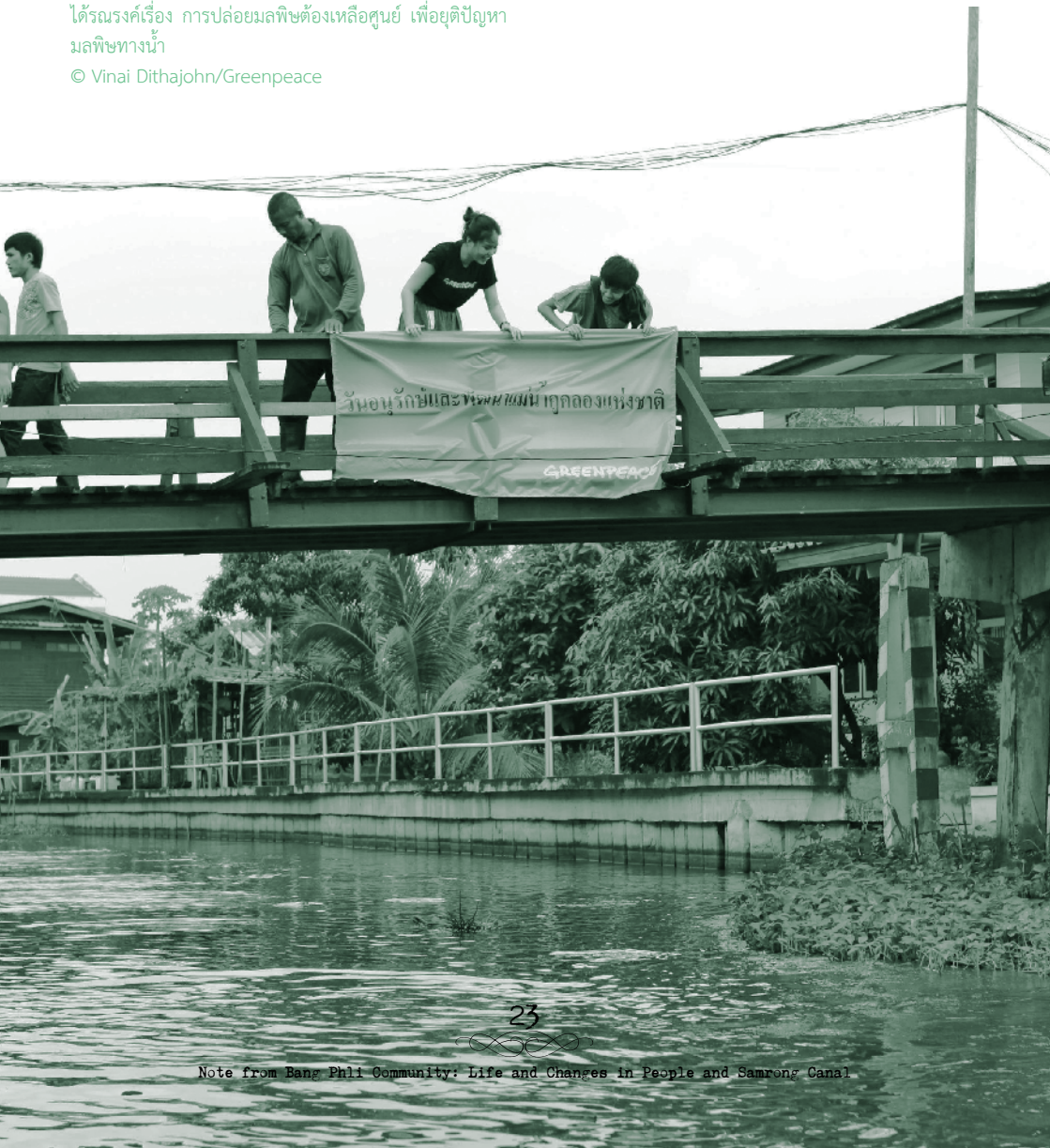
นอกจากการเดินทางของผู้คนแล้ว คลองสำโรงยังเป็นเส้นทางค้าขายและขนส่งสินค้าที่สำคัญ ชาวบ้านบางพลีและชาวบ้านแห่งอื่นใช้เดินทางเข้ามาค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้ากันในบริเวณตลาดแห่งนี้ในสมัยนั้น สันนิษฐานว่าราว พ.ศ. 2400 ได้มีชาวจีนเปิดร้านค้าและกลายเป็นตลาดใหญ่อยู่ริมคลองสำโรงซึ่งตั้งอยู่ใกล้วัดบางพลีใหญ่ในพื้นที่ตลาดเป็นพื้นไม้ ร้านชำเรียงรายอยู่ริมคลองขายของนานาชนิด และบริการต่างๆ อาทิ ร้านขายของชำที่ขายงอบขายเคียว มีโรงน้ำ โรงตีเคียว โรงกลึง โรงไฟฟ้า วัด สุขศาลา โรงเรียน ฯลฯ ส่วนฝั่งตรงข้ามกับตลาดเป็นบ้านเรือนตั้งยาวไปเกือบถึงอำเภอ นอกจากนี้มีการค้าขายระหว่างชุมชนและเมืองอื่นๆด้วย ในสมัยนั้นแม้ว่าบริเวณบางพลีจะเป็นพื้นที่นาปลูกข้าวจำนวนมากแต่ไม่มีโรงสีข้าว ฉะนั้นจะมีพ่อค้ารับซื้อข้าวเปลือกตามบ้านและล่องเรือกระแชงไปตามเส้นทางคลองสำโรง เพื่อขายให้โรงสีที่ตั้งอยู่บริเวณถนนตกที่จังหวัดกรุงเทพฯ ปัจจุบัน ตลาดริมคลองสำโรงได้รับการฟื้นฟูเป็นตลาดริมน้ำโบราณบางพลี ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการรักษาน้ำในคลองสำโรงและแสดงอดีตอันรุ่งเรืองของชุมชนที่ยังคงมีความหมายทางประวัติศาสตร์มาจนถึงปัจจุบัน

Samrong Canal was an important route for trade and the transportation of goods. People from Bang Phli and other communities brought goods for sale and exchange at the market. It is thought that Chinese traders opened a few stores in the area in CE 1857, which turned into a large market on the banks of Samrong Canal near Bang Phli Yai Temple. The market had a wooden floor with grocery stores lined up along the canal, selling a great variety of goods, including traditional hats and sickles for farmers, water plants, sickle-foundries, machine shops, an electricity plant, health station, school, etc. On the opposite bank was a rice mills and homes. In those days Bang Phli people grew a lot of rice but there was no mill in the community, so traders would come to buy paddy from the houses along the canals and take it to the rice mills in the Thanon Tok area of Bangkok. Today the market on Samrong Canal has been rehabilitated as an ancient canal-bank market of Bang Phli, part of the effort to conserve water in Samrong Canal and to showcase the glorious past of the community and the legacy that has survived until today.

หน่วยศึกษาเฝ้าระวังมลพิษทางน้ำ กรีนพีซ ร่วมกับชุมชนช่วยกันติดตั้งอุปกรณ์ให้ชุมชนริมคลองร่วมกันปกป้องรักษาและฟื้นฟูแหล่งน้ำของตน และรับรู้ถึงสิทธิของชุมชนในการรับรู้ข้อมูลด้านมลพิษ โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงาน “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” ซึ่งกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลองสำโรง ทั้งนี้ หน่วยเฝ้าระวังกรีนพีซได้ทำการรณรงค์ ให้มีการปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดภัยมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีการวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆ แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้ กรีนพีซได้รับรองเรื่อง การปล่อยมลพิษต้องเหลือศูนย์ เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

นอกเหนือจากวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ “งานรับบัว” ยังเป็นประเพณีที่โด่งดังของจังหวัดสมุทร-ปราการที่ยังคงอยู่ครบคล่องสำโรงมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งงานรับบัวในอดีตจะจัดขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านบางพลีริมคลองสำโรงได้เก็บบัวไว้ให้ชาวมอญจากทางพระประแดงมารับบัวไปไหว้พระในช่วงวันออกพรรษาหรือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 สืบเนื่องจากในอดีตคลองสำโรงแถบชุมชนบางพลีเต็มไปด้วยบัวหลวงตลอดสายน้ำธรรมชาติของบัวจะขึ้นเฉพาะในเขตฝั่งทุ่งที่เป็นดินจืดมากกว่าฝั่งป่าซึ่งใกล้ทะเลและงอกงามแพร่พันธุ์ได้ดีในน้ำที่มีคุณภาพดีเท่านั้น ทำให้ชาวมอญจากพระประแดงพายเรือมาเก็บดอกบัวตั้งแต่เย็นของวันขึ้น 14 ค่ำ ชาวบ้านบางพลีเห็นดังนั้นจึงมีน้ำใจเก็บหาดอกบัวไว้ให้เพื่อสานสัมพันธ์ของคนในคลองสายเดียวกันด้วยการแบ่งปันนั่นเอง นอกจากนี้ในช่วงเดือนสิบสองหรือเดือนธันวาคมของทุกปี จะมีประเพณีแห่หลวงพ่อดำแห่งวัดบางพลีใหญ่ในทางน้ำในคลองสำโรงอีกด้วย ชาวชุมชนจะสานไม้ไผ่แทนองค์หลวงพ่อดำและลงเรือแห่พร้อมกันกับจังหวัดนครปฐมและจังหวัดฉะเชิงเทรา

ต่อมาในสมัยนายขึ้น วรศิริ เป็นนายอำเภอ ประเพณีรับบัวได้ถูกรวมกับการแห่องค์หลวงพ่อดำและกลายเป็นประเพณีวันรับบัว ที่ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน จะจัดขึ้นในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน สภาพคลองจะเปลี่ยนไปทำให้บัวสูญพันธุ์ และไม่มีชาวมอญพระประแดงหรือคนบางพลีเก็บบัวและรับบัวกันอีกต่อไป แต่งานรับบัวก็ยังคงได้รับการสืบทอดและปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามยุคสมัยเนื่องจากความเคารพและศรัทธาในองค์หลวงพ่อดำวัดบางพลีใหญ่ยังคงมั่นคงไม่เสื่อมคลาย

Cultural Activities along the Canal. The lifelong ties to the waterway have encompassed traditional cultural activities until today. One such tradition is Lotus Receiving (Rap Bua), a well-known festival of Samut Prakan Province. The elders recount that 90 years in the past, the Lotus Receiving activity meant that Bang Phli villagers picked lotus blossoms for the Mon people from Phra Pradaeng to receive them for use in worshipping the Buddha at the end of Buddhist lent, the day of the full moon in the 11th lunar month. This was because in the past, Samrong Canal where Bang Phli is situated was full of lotus plants, which grew only along the field side of the canal where the soil was less saline, and where water quality was good. The Mon people from Phra Pradaeng paddled their boats here to pick the lotus flowers on the evening before the full moon. Bang Phli villagers showed their good will by picking flowers to give to them. The Lotus Receiving ceremony is therefore a way to affirm solidarity through sharing among the people who live along the same canal. On the 12th month of every year, there was a procession of the Buddha image of Bang Phli Yai Temple on the waters of Samrong Canal. The community would build a bamboo replica of the image and place it on a boat. The procession takes place at the same time as those in Nakhon Pathom and Chachoengsao provinces.

The Lotus Receiving ceremony was revived in CE 1935-1928 when Mr. Chuen Worasi was the District Officer. This tradition was combined with the procession of the Buddha image and became ‘Lotus Receiving, or Throwing’ which I still carried on today on the day before the full moon day of the 11th lunar month. The water pollution in Samrong Canal has made the lotus extinct in the area and the Bang Phli and Phra Pradaeng people no longer pick or receive lotus flowers. The tradition has been adapted to fit the times, but respect for the Buddha image, Luang Pho To of Bang Phli Temple remain steadfast.

คลองสำโรงในวันนี้

สายน้ำในคลองสำโรงยังคงเดินทางอยู่ทุกวันมาจนถึงปัจจุบัน สายน้ำคลองสำโรงไม่เพียงเชื่อมชีวิตของคนสองฝั่งคลองเท่านั้น แต่ยังเชื่อมความเจริญจากกรุงเทพมหานครและนำพาการเปลี่ยนแปลงมายังชุมชนบางพลีและคลองสำโรงด้วยเช่นกัน

แม้ในอดีตชุมชนบางพลีจะเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ แต่เมื่อประเทศไทยเข้าสู่การพัฒนาทั้งเศรษฐกิจและสังคมขนาดใหญ่ชุมชนบางพลีเป็นหนึ่งในชุมชนเมืองหลายแห่งที่ต้องปรับเปลี่ยนตามทิศทางการพัฒนาของประเทศ นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2500 เป็นต้นมาในฐานะที่จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร จึงได้รับการวางแผนให้เป็นพื้นที่รองรับการเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานคร ให้มีการกระจายการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมไปในพื้นที่ชานเมืองจึงได้มีการตัดถนนและสร้างสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการขยายตัวดังกล่าว นับจากนั้นเป็นต้นมาจึงเกิดโรงงานอุตสาหกรรมตั้งเรียงรายตั้งแต่บริเวณถนนสุขสวัสดิ์ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย และบริเวณริมคลองสำโรงตั้งแต่ตอนต้นของคลองคู่ขนานไปกับถนนเทพารักษ์ ถนนกิ่งแก้ว ถนนสุขุมวิท และถนนบางนา-ตราด

Samrong Canal Today

The water of Samrong Canal has flowed every day, never drying up even now. Samrong Canal not only links the lives of people on both banks but also links them to developments in Bangkok and has brought changes to Bang Phli and other communities.

Bang Phli may have been a large urban community, but when Thailand entered economic and social development transformation, Bang Phli, along with other urban communities had to adapt to national development paths since 1957. As a province adjacent to the capital, Samut Prakan was planned to provide support to the growth of Bangkok. Industrial plants were distributed in its suburbs with roads and utilities provided. Since then, more factories have sprouted up along the canals and roads from Sukhumwit Road, which was the industrial area of the province, to Puchao Samingphrai Road and from the mouth of Samrong Canal along Theparak, Kingkaew, Sukhumwit and Bang Na-Trat Roads.

การเปลี่ยนแปลงของชาวชุมชนบางพลีและพื้นที่โดยรอบ ตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชนเล่าว่าการเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ.2502 เมื่อมีการตัดถนนเทพารักษ์สายยาวเลียบบตามลำคลองลำโรงไปจนถึงบางบ่อ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากนั้นทางฝั่งทิศใต้เริ่มมีการขายที่นา เกิดโรงงานอุตสาหกรรมหมู่บ้านจัดสรร อาคารสำนักงานร้านค้าเพิ่มขึ้นแบบทวีคูณ ทางด้านทิศเหนือมีเส้นทางบางนา-ตราด ซึ่งตัดจากบางนาไปถึงจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเส้นทางที่ตัดขึ้นเพื่อให้ย่นระยะทางการเดินทางได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ตลอดเส้นทางนี้ได้เกิดโรงงานอุตสาหกรรม บ้านจัดสรรห้างร้านค้าและการบริการไม่ต่างกับทางทิศใต้ การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรลดลงเป็นจำนวนมาก เปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัย โรงงานอุตสาหกรรมและอาคารร้านค้า เพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรที่อพยพเข้าเป็นแรงงานจำนวนมาก การขยายตัวของชุมชนเมืองในแถบชานเมืองจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การอพยพของประชากรภายนอกเข้ามาจำนวนมากส่งผลให้ชุมชนบางพลีหนาแน่นขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและหันมาใช้การเดินทางทางบกที่สะดวกมากขึ้น จึงไม่ต้องพึ่งพาลำคลองอีกต่อไป การประกอบอาชีพเปลี่ยนจากการทำนาและหาปลาไปเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคการค้า การบริการที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในพื้นที่

For changes of Bang Phli people and the area, villagers relate that change began in the area in 1959 when Theparak Road was built along Samrong Canal to Bang Bo in Chachoengsao Province. The people on the southern bank started to sell their fields and factories, housing estates, office buildings and shops multiplied. On the northern side, the Bang Na-Trat highway was built to link Bang Na with Chachoengsao and reduce travelling time. Along this highway were more factories, housing estates, shops and stores, similar to the southern side. Land used for agriculture has greatly diminished with land use changed to housing factories, stores and offices to accommodate the paid population expansion as workers have migrated into the area. The Bang Phli suburban community has become noticeable more congested and as travel by road became more convenient, people no longer relied on the canals to get anywhere. People's occupations changed from rice-farming and fishing to factory work and the service sector in the area.

จากปัจจุบันต่อไปในอนาคต จังหวัดสมุทรปราการยังคงเป็นพื้นที่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการขยายตัวจากเมืองหลวง ในช่วง พ.ศ.2540 บริเวณตำบลบางปรือ ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี บนถนนสายบางนา-บางปะกง ได้ก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เปิดให้บริการพาณิชย์เต็มรูปแบบและตั้งเป้าให้เป็นศูนย์กลางการบินของเอเชีย จึงทำให้จังหวัดสมุทรปราการมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางระบบการจัดการขนส่งสินค้าของประเทศและเชื่อมโยงกับภูมิภาคอินโดจีน ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่บริเวณโดยรอบสนามบินให้เป็นศูนย์การท่องเที่ยวทางนิเวศ ทั้งนี้ ชุมชนบางพลีคือหนึ่งในชุมชนที่อยู่ภายใต้การพัฒนาไปตามทิศทางดังกล่าวเช่นกัน

จุดเปลี่ยนของคลองสำโรงจึงเริ่มเห็นได้ชัดจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ นับตั้งแต่มีการตัดถนนเทพารักษ์และคลองระบายน้ำเลียบไปตามคลองสำโรงฝั่งทิศใต้ดังกล่าว ซึ่งตัดขึ้นเพื่อเป็นคันกั้นน้ำและระบายน้ำจากกรุงเทพฯตามแนวถนนสุขุมวิท อีกทั้งบทบาทของพื้นที่เปลี่ยนเป็นเมืองอุตสาหกรรม ท้องทุ่งนาจึงถูกแทนที่ด้วยพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย ผลจากจุดเปลี่ยนได้ก่อให้เกิดภาพการเปลี่ยนแปลงทั้งทางพื้นที่ วิถีชีวิต และสภาพของคลองสำโรงในกาลต่อมา ที่เห็นเด่นชัดคือ อาชีพการทำนาเริ่มหมดไปและวิถีชีวิตไม่ต้องพึ่งพาคล่องสำโรงเหมือนเก่า บ้านเรือนจำนวนมากได้ขยายตัวปลูกทับบนคลองสายย่อยบางสาย ปัจจุบัน คลองสำโรงจึงมีบทบาทเป็นคลองส่งน้ำไปสู่ชุมชน และเป็นเส้นทางระบายน้ำจากกรุงเทพฯ ออกสู่แม่น้ำและทะเลเท่านั้นไม่มีการสัญจรของเรืออีกต่อไป ลำน้ำถูกควบคุมจากประตูกั้นน้ำอย่างเคร่งครัดเพื่อผลประโยชน์ต่อกรุงเทพฯ เมืองหลวงเป็นหลัก

ผลกระทบต่อคลองสำโรงจากการพัฒนาพื้นที่ ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำของคลองสำโรงนับตั้งแต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ โดยที่ชาวบ้านขณะนั้นไม่ทันได้สังเกตความเสื่อมโทรมของน้ำซึ่งได้เกิดขึ้นทีละน้อยอย่างค่อยเป็นค่อยไป จนกระทั่งในช่วง พ.ศ.2520 หรือประมาณกว่า 30 ปีที่ผ่านมา น้ำในคลองสำโรงเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด สีของน้ำเริ่มเปลี่ยนจากใสเป็นขุ่นเหมือนไข่ขาว ก้นคลองเป็นสีนวล จากนั้นน้ำกลายเป็นสีดำ และมองไม่เห็นก้นคลองอีกเลยและลำน้ำเหมือนหยุดนิ่ง ความเสื่อมโทรมของคลองสำโรงจึงเห็นได้ชัดในปัจจุบัน

Looking from the past to the future. Samut Prakan will develop further in response to the expansion of the capital. In 1997, Suvarnabhumi Airport was constructed in Nong Prue and Racha Thewa subdistricts of Bang Phli District on the Bang Na-Bang Pakong road. It was meant to be a fully-fledged commercial aviation hub of Asia, making Samut Prakan a hub of logistics in the country as well as a link to the Indochina region. The areas surrounding the airport are to be developed into an ecotourism centre. Bang Phli is one of the communities that will develop along this path as well.

The Turning Point of Samrong Canal. Since the construction of Theparak Road and a drainage canal along the southern bank of Samrong Canal to act as a dike and to drain water from Bangkok along Sukhumwit Road, the area turned from agriculture to industry. Rice fields were replaced by factories and housing; subsidiary canals were filled in to pave the way for more houses. The water gate functions to solve the problem of a lack of fresh water, to alleviate flooding and waste water problems and to prevent seawater intrusion. At present Samrong Canal has a reduced role in water distribution to communities and drainage from Bangkok to the river and sea only; it is no longer used for transportation. The body of water is strictly controlled by the water gate mainly in the interests of the capital.

The Impact on Samrong Canal. The development of the area has from the beginning had an impact on the water quality of Samrong Canal. Deterioration of the water continued gradually until the 1980s or 30 years ago, when it became obvious. The water turned milky and the bottom turned cream in colour and later black and was impossible to see as the water flow stopped.

หน่วยศึกษาเฝ้าระวังมลพิษทางน้ำ กรีนพีซ เก็บตัวอย่างน้ำและตะกอนดินเพื่อวิเคราะห์ศึกษาสถานการณ์มลพิษในพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลให้ชุมชน โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงาน “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” ซึ่งกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลองสำโรง ต.บางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ จัดขึ้นเนื่องในวันที่ 20 กันยายน ของทุกปีเป็นวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลองแห่งชาติ” ทั้งนี้กรีนพีซได้ทำการรณรงค์ ให้มีการปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดภัยมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีการวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆ แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้ กรีนพีซได้รณรงค์เรื่องการปล่อยมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ © Vinai Dithajohn/Greenpeace

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการตรวจคุณภาพน้ำของคลองสำโรงในระหว่างปี พ.ศ.2553-2554 ทาง กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ประเทศไทย) ได้เก็บตัวอย่างและทำการตรวจคุณภาพน้ำของคลองสำโรง ซึ่งพบว่าคุณภาพน้ำของคลองสำโรงฝั่งใต้ในบริเวณชุมชนบางพลีอยู่ในสภาพที่ยังไม่เป็นอันตราย ในขณะที่ในตอนต้นของคลองสำโรงฝั่งเหนือที่มีโรงงานหนาแน่นมากที่สุดพบสารเคมีอันตรายหลายชนิดและพบการสะสมของโลหะหนักหลายชนิดในตะกอนดินซึ่งอยู่ในระดับรุนแรงที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม ต่อมาในปี พ.ศ.2555 จากการติดตามสถานการณ์มลพิษและเก็บตัวอย่างน้ำและตะกอนดินอีกครั้งในบริเวณคลองสำโรงฝั่งใต้ยังคงพบโลหะหนักหลายชนิดในตัวอย่างน้ำ เช่น โครเมียม ทองแดง ตะกั่ว นิกเกิล สังกะสี ซึ่งไม่เกินมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดิน แต่บริเวณใกล้ท่อน้ำทิ้งโรงงานพบสารฟีนอลเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ กล่าวคือ สารฟีนอลนี้เป็นสารเคมีที่มีความเป็นพิษเมื่ออยู่ในแหล่งน้ำ สามารถสะสมในสัตว์น้ำและห่วงโซ่อาหารก่อให้เกิดการกลายพันธุ์ (Mutagen) และมีผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์ในสิ่งมีชีวิตและรบกวนฮอร์โมน (ดูรายละเอียดข้อมูลการเก็บตัวอย่างที่ภาคผนวก)

เมื่อชาวชุมชนบางพลีเริ่มเห็นผลการเปลี่ยนแปลงของคลองสำโรงอย่างชัดเจน จึงเริ่มคิดถึงภาพความทรงจำของลำคลองแห่งนี้ซึ่งเคยเป็นเส้นทางแห่งวิถีชีวิตมาแต่โบราณ นับตั้งแต่วันที่การพัฒนาคืบคลานเข้ามาพร้อมถนนตัดใหม่ วิถีชีวิตจึงต้องหันหลังให้คลอง มาวันนี้เมื่อเหลียวหลังกลับไป คลองสำโรงไม่สดใสเหมือนเก่า ปลาที่เคยมีกลับไร้เงา พืชน้ำทั้งหลายกลับหายสาบสูญไปอย่างน่าใจหาย ด้วยวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป คลองสำโรงหมดความสำคัญในเชิงพึ่งพาอีกต่อไป ไม่มีเรือวิ่งเหมือนเคยประกอบกับมีประตูกั้นน้ำทั้งสองด้านทำให้น้ำไม่ระบายไหลเวียนได้เหมือนเก่า อีกทั้งการปล่อยน้ำเสียที่ขาดการบำบัดจากบ้านเรือน ร้านค้า และโรงงานอุตสาหกรรมตลอดจนกองขยะริมคลองจำนวนมาก ทำให้สถานการณ์ดังกล่าวซ้ำเติมคุณภาพน้ำในคลองสำโรงให้เสื่อมโทรมยิ่งขึ้น

Data from an analysis of Samrong Canal water between 2010 and 2011 by Greenpeace Southeast Asia Thailand showed that though water quality on the southern side in Bang Phli community had deteriorated compared to the past, it remained satisfactory since the community recognized the importance of the canal and took care of it. On the northern side, with a dense concentration of factories, many types of hazardous chemicals were discovered and a variety of heavy metals had accumulated in the sediment at high levels detrimental to the environment. In 2012 a follow-up study of the pollution situation on the southern side found a variety of heavy metals in the water ample, including chromium, lead, nickel and zinc, at a level no higher than the standard for surface water. However, near the factory waste water outlets there was a higher than standard level of phenol, which is hazardous to the environment and health. Phenol is toxic when found in water; it accumulates in aquatic animals and the food chain and causes mutagens as it affects the reproduction and hormonal system of living things. (See the Annex for details of sample data.)

Loss of Richness. When Bang Phli people saw the clear results in the change in Samrong Canal, they began to remember what it had been like since ancient times. They had turned away from the canal when development encroached into the community by way of new roads. Today when they turn back to look, the canal is not as bright as before. There was not even a shadow of a fish; and not a water plant to be seen. The water gate blocked the flow of water on both sides; there was no circulation and no boats to stir the water. Untreated waste water discharges from households, shops and factories, including garbage dumps along the banks, have all contributed to worsen the water quality in Samrong Canal.

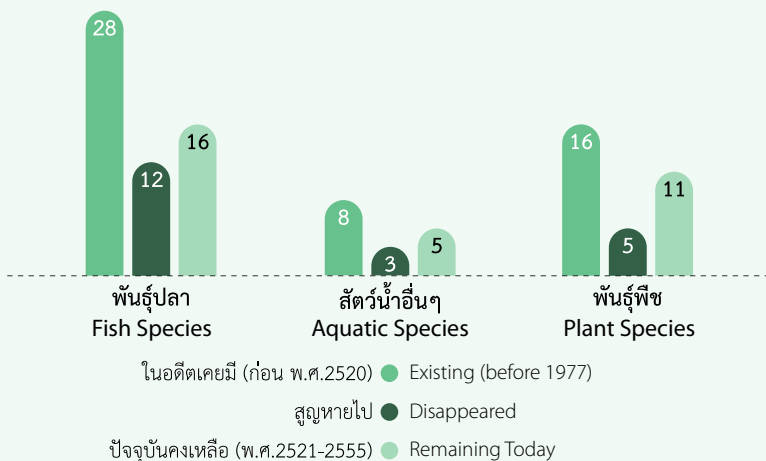

เมื่อคุณภาพน้ำของคลองสำโรงเสื่อมโทรมลง ผลกระทบที่เห็นอย่างชัดเจนคือทรัพยากรพันธุ์ปลาและพันธุ์พืช จากที่เคยมีมากมายกลับกลายเป็นเพียงตำนานให้เล่าขานว่าในอดีตลำคลองแห่งนี้ว่ามีความอุดมสมบูรณ์เพียงใด จากการบอกเล่าของตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชนได้เห็นพ้องต้องกันว่า คลองสำโรงเริ่มเปลี่ยนแปลงทีละน้อยไปพร้อมกับการพัฒนาชุมชนบางพลีให้เป็นเขตโรงงานอุตสาหกรรม ยิ่งประชากรและโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น เห็นได้ว่าลำคลองยิ่งเสื่อมโทรมลงสวนทางกับความเจริญของพื้นที่ โดยเฉพาะความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ปลาและพันธุ์พืชนั้นมีจำนวนลดน้อยลงเกินกว่าครึ่งหนึ่งของที่เคยพบเจอหรือบางชนิดไม่พบเจออีกเลย บางชนิดอาจยังคงพบอยู่แต่หาได้ยากและมีจำนวนน้อยลงมาก คงเหลือเพียงพันธุ์ปลาไม่กี่ชนิดที่สามารถจับตัวได้ ชาวบ้านจึงหันไปเลี้ยงปลาในบ่อแทน หากเปรียบเป็นสัดส่วนของจำนวนปลาที่เคยชุกชุมนั้นคงเหลือเพียงร้อยละสามสิบของจำนวนที่เคยพบเจอสามารถเปรียบเทียบชนิดพันธุ์ปลา สัตว์น้ำอื่น ๆ และพันธุ์พืชที่สูญหายไป รายละเอียดตามตารางและแผนภูมิแห่ง ดังต่อไปนี้

Once water quality declined, the obvious impact was on the dwindling fish species and aquatic plants. Representatives from eight communities agreed that Samrong Canal had gradually changed as a result of the development of Bang Phli into an industrial zone, but in the opposite direction. As the area prospered with more people and industries moving in, the canal degenerated, especially with respect to the loss of plant and fish species. Only half the varieties of fish remain that used to be found in the canal. These are the ones that were able to adapt. The villagers turned to raising fish in ponds instead. The populations of the remaining fish varieties were also low at about 30% of what they used to be.

แผนภูมิแห่ง เปรียบเทียบจำนวนพันธุ์ปลา สัตว์น้ำอื่นๆ และพันธุ์พืช ในคลองสำโรงช่วงก่อน พ.ศ.2520-2555

Graph Comparing Abundance of Species before 1977 and 2012

ตารางแสดงทรัพยากรชีวภาพ (พันธุ์ปลา สัตว์น้ำอื่นๆ และพันธุ์พืช ของคลองสำโรงในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ช่วงเวลา/ชนิด	ทรัพยากรชีวภาพ ที่พบในอดีต (อดีต - พ.ศ.2520)	ทรัพยากรชีวภาพ ที่พบในปัจจุบัน (พ.ศ.2521 - ปัจจุบัน)	สรุปจำนวนที่หายไป
พันธุ์ปลา	ปลาเสือ ปลากะทิง ปลาหมอโคล้ง (ปลาหมอข้างเหยียบ) ปลาหลด ปลาชิว ปลากะละมัง ปลาอึ่งก ปลาแขยง ปลากด ปลาเนื้ออ่อน ปลากะตุงเหง ปลากา	ปลาช่อน ปลาดตะเียนขาว ปลาดตะเียนหางแดง ปลาปู่ ปลาฉลาด ปลากราย ปลาไหล ปลาดุกอุย ปลาดุกด้าน ปลากะต๋น้าง ปลากะต๋น้อ ปลาคีม ปลากะระง ปลาหมอไทย ปลาชะโด ปลาสร้อย ปลาสลิด* ปลานิล*	รวมมี 28 ชนิด หายไป 12 ชนิด * ไม่มีตามธรรมชาติ แต่ใช้การเลี้ยงในบ่อ
สัตว์น้ำอื่นๆ	กิ้งก่ามุกราม กุ้งตะกาด หอยกาบ	กิ้งฝอย กุ้งกะเปาะ หอยขม หอยโข่งกงาน	รวมมี 8 ชนิด หายไป 3 ชนิด
พันธุ์พืช	บัวหลวง ผักปอด กกสามเหลี่ยม* กกกลม* สาหร่ายหางกระรอก*	บัวสาย(บัวแกง) ผักบุง ฟังพวย ผักกระเฉด ผักเบี้ย ผักแว่น ผักตบชวา ดอกสีม่วง/ สีเขียวดอกจอก* แหน* ต้นอ้อ* ต้นแซม*	รวมมี 16 ชนิด หายไป 5 ชนิด * กินไม่ได้

หมายเหตุ พันธุ์ปลานในช่องที่พบในปัจจุบัน แม้จะยังพบอยู่แต่พบจำนวนไม่มากและหาได้ยาก

Table of Species of Fish, Plants and Aquatic Animals of Samrong Canal from the Past to Present

Time/Type	Past (past - 1977)	Present (1978 - present)	No. of Species Loss
Fish Species	Tiger Fish (pla suea); Armed Spiny Eel (pla krathing); Striped Tiger Leaf Fish (pla mo khlong; pla mo chang yiab); Spiny Eel (pla lod); Rasbora Minnow (pla siw); Guppy (pla kalamang); Mystus (pla ikong); Naked Catfish (pla khayaeng); Bagrid Catfish (pla kod); Sheatfish (pla nuea on); Needlefish (pla krathung heo); and Black Sharkminnow (pla ka)	Snakehead Fish (pla chon); Silver Barb (pla taphian khao); Red-tailed Tinfoil Barb (pla taphian hang daeng); Goby (pla bu); Bronze Featherback (pla chalad); Clown Featherback (pla krai); Eel (pla lai); Bighead Walking Catfish (pla duk ui); Walking Catfish (pla duk dan); Moonbeam Gourami (pla kradi nang); Three-spot gourami (pla kradi mo); Halfbeak (pla khem); Eye-spot Cheek Snakehead (pla krasong); Climbing Perch (pla mo thai); Giant Snakehead (pla chado); Siamemse Mud Carp (pla soi); Snakeskin Gourami (pla salid)*; Mango Fish (pla nin)*	28 species in total; 12 species loss * not natural abundance; but in the pond
Aquatic Species	Giant Freshwater Prawn (kung kam kram); Jinga Shrimp (kung takad); Clam (hoi kab)	Lanchester's Freshwater Prawn (kung foi); Rong River Prawn (kung kapo) Pond Snail (hoi khom); Apple Snail (hoi Khong); and Bullfrog (kob jan)	Eight species in total; three species loss
Plant Species	Lotus (bua luang); Gooseweed (phak pod); Shichito Matgrass (kok sam liam)*; Umbrella Plant (kok klom)*; and Water Thyme (sarai hang krarak)*	Waterlily (bua sai or bua kaeng); Morning Glory (phak bung); Water Primrose (phang phuai); Water Mimosa (phak krached); Purslane (phak bia); Water Clover (phak waen); Water Hyacinth (phak tob Java) (dok si muang and (si khiao); Water Lettuce (dok jok)*; Duckweed (nae)*; Giant Reed (ton o)*; and Wild Sugar (ton Khaem)*	16 species in total; five species loss * inedible

Note: Species in the present column found but not abundant and becoming rare.

ภาพตัวอย่างพันธุ์ปลาที่หายากในคลองสำโรงในปัจจุบัน (รูปจากเว็บไซต์)⁸

Examples of rare fish species in Samrong Canal at present
(images from the website)⁸

ปลาทอมอซ่าง เหี้ยยบ
Striped tiger leaf fish

ปลากระทิง
Armed spiny eel

ปลาหลด
Spiny eel

ปลากก
Bagrid catfish

8 ปลาทอมอซ่างเหี้ยยบ (Striped tiger leaf fish) : <http://www.nongsoong.com/forum/index.php?topic=3823.0>

ปลากระทิง (Armed spiny eel) : http://jawnoyfishing.blogspot.com/2008/11/blog-post_06.html

ปลาหลด (Spiny eel) : <http://nanasarakaset.blogspot.com/2012/09/blog-post.html>

ปลากก (Bagrid catfish) : <http://www.oratix.com/category/uncategorized/page/2/>

สรุปพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนบางพลี และการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำในคลองสำโรง

จากการลำดับเรื่องราวชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้พบว่า นับตั้งแต่มีการพัฒนาพื้นที่และการขยายตัวของประชากรเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพของน้ำในคลองสำโรงเริ่มเสื่อมโทรมลง และส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางชีวภาพในคลอง ซึ่งชาวชุมชนบางพลีได้ลำดับพัฒนาการของพื้นที่กับการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำในคลองสำโรง รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

Development of the Bang Phli area and changes in the water quality in Samrong Canal

From the description of the area from the past to the present several determinants emerge regarding the relationship between the development of the locality and population expansion and the change in water quality in Samrong Canal and its impact on bio-resources. The developments can be summarized as follows.

ช่วงก่อน พ.ศ.2500

เดิมคลองสำโรงเป็นเส้นทางการคมนาคมตั้งแต่กรุงศรีอยุธยา จนกระทั่งต้นกรุงรัตนโกสินทร์ในช่วง พ.ศ.2349 ได้ปรากฏชื่อชุมชนบางพลีจากการพรรณนาของสุนทรภู่ ทำให้เห็นภาพของชุมชนบางพลี ในยุคนั้น และจากการบอกเล่าของตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชนนั้น ชุมชนบางพลีเป็นชุมชนชนบทขนาดใหญ่แห่งหนึ่งริมคลองสำโรง ในส่วนหน้าบ้านหันหน้าเข้าคลอง ในส่วนหลังบ้านเป็นท้องทุ่งนากว้างขวาง ในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ช่วง พ.ศ.2445-2452 มีการสร้างประตูกันน้ำเพื่อช่วยให้ชาวบ้านมีน้ำจืดไว้ใช้ทำนา และป้องกันน้ำเค็ม

คุณภาพน้ำของคลองสำโรงสมัยนั้นใสสะอาด มีปลาชุกชุม พืชน้ำมากมาย น้ำจากคลองสำโรงสามารถใช้ดื่มใช้กิน ทำการเกษตรและยังเป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักของชาวบ้าน นอกจากนั้นคลองสำโรงยังมีบทบาทไปถึงวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน หนึ่งในประเพณีสำคัญของภาคกลางนั้นคือประเพณีรับบัว ในช่วงออกพรรษาและแห่พระหลวงพ่อดำวัดบางพลีใหญ่เป็นประเพณีทางน้ำซึ่งใช้คลองสำโรงเป็นพื้นที่กิจกรรมหลัก

Pre-development - 1957

Samrong Canal was a transportation route since the historical Ayutthaya Period. In 1806 in the early Rattanakosin Period, the name Bang Phli* appeared in Sunthorn Phu's travelogue which presented a picture of the community. The people of today's Bang Phli describe their community of 90 years ago as a large rural community on the banks of Samrong Canal, with houses facing the canal and large fields behind the houses. During the reign of King Rama V (1868-1910), a water gate was built between 1902 and 1909 to help retain fresh water for farming and prevent salt water intrusion.

The quality of the water in the canal was clear and filled with fish and plants. Samrong Canal served as a main transport route. The people grew and sold rice. They used canal water for drinking, farming and swimming. Their lives were intertwined with the canal. They practised the 'Receiving Lotus' tradition (later changed to 'Throwing Lotus') at the end of Buddhist lent and a procession of the Buddha image of Luang Pho To of Bang Phli Yai Temple organized on the water on the same day.

ช่วง พ.ศ.2501- พ.ศ.2520

จังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทรองรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2502 ทางด้านทิศใต้ของชุมชนมีการตัดถนนเทพารักษ์เลียบคลองสำโรงยาวถึงบางบ่อ ในจังหวัดสมุทรปราการ ชาวบ้านเริ่มขายที่ดิน พื้นที่ทำนาจึงลดลง เริ่มมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม บ้านจัดสรร และอาคารพาณิชย์ห้างร้านค้า มีการอพยพของประชากรเข้ามาในพื้นที่ชุมชนบางพลี และบริเวณโดยรอบเป็นจำนวนมาก

คุณภาพน้ำของคลองสำโรงในช่วงนี้ยังไม่เปลี่ยนแปลงมาก ชาวบ้านยังสามารถนำน้ำในคลองสำโรงมาใช้อุปโภคและบริโภค แต่เริ่มเปลี่ยนมาสัญจรทางบกแทนทางน้ำ การเดินทางทางน้ำยังมีบ้างแต่เฉพาะภายในชุมชน ชาวบ้านริมคลองยังหาปลาและหาพืชอาหารไว้กินและขายในชุมชนได้ แต่การทำนาเริ่มน้อยลง โดยชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนอาชีพไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคการค้าการบริการ แต่กระนั้นชาวชุมชนบางพลียังคงสืบสานประเพณีวันรับบัวไว้ด้วยแรงศรัทธาซึ่งจัดที่คลองสำโรงเหมือนเดิม

1958-1977

Samut Prakan Province was designated with the role of supporting the industrial expansion of Bangkok. In 1959, Theparak Road was cut on the southern side of the community, along Samrong Canal as far as Bang Bo in Chachoengsao. Rice fields shrank as construction of industrial plants, housing estates, office buildings and stores started. More people migrated into Bang Phli and surrounding areas.

Canal water in this period did not change much. The villagers still used it for drinking and other domestic uses. They started to travel by land, rather than by boat. Fish and plants could still be gathered for sale and consumption within the community. Work in factories and the commercial and service sectors started to replace farming. The community maintained their faith in the Lotus Throwing tradition.

ช่วง พ.ศ.2521- พ.ศ.2540

เกิดการขยายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยตามแนวถนนเทพารักษ์ขนานกับริมคลองสำโรง และทางทิศเหนือตามแนวถนนบางนา-ตราด การอพยพของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวอย่างหนาแน่นของที่อยู่อาศัย หมู่บ้านจัดสรร อพาร์ทเมนท์ขนาดใหญ่ ห้างสรรพสินค้า และโรงงาน อุตสาหกรรมเกิดขึ้นตลอดแนวริมคลองสำโรงและถนนเทพารักษ์ใน พ.ศ.2540 คณะรัฐมนตรีมีมติให้สร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ในเขตตำบลหนองปรือ และตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี

ถึงแม้ว่าคุณภาพน้ำของคลองสำโรงเริ่มเสื่อมโทรม สีของน้ำขุ่นไม่ใสเหมือนเคย สัตว์น้ำและพันธุ์พืช เริ่มลดลง การสัญจรใช้ทางบกเป็นหลัก แต่ชาวบ้านยังคงหาปลาเพื่อการบริโภคได้บ้าง โดยบางครั้งเรือยนต์หันมาประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในบ่อเลี้ยง แต่อย่างไรก็ตามในช่วงระยะเวลาดังกล่าวความเสื่อมโทรมของคลองสำโรงได้ส่งผลให้น้ำในคลองสำโรงไม่สามารถใช้ดื่มกินได้อีกต่อไป

1978-1997

Industry and housing expanded along Theparak Road and Samrong Canal and on the northern side along the Bang Na-Trat highway. In-migration increased rapidly. More houses, housing estates, apartment buildings, department stores and factories appeared, making the canal banks and Theparak Road more congested.

The quality of the water in Samrong Canal started to decline. The water became cloudy and not as clear as before. Fish and plant varieties started to disappear, but fish could still be caught for food. Some families raised fish commercially in ponds. Transportation was mainly by road. The canal water was no longer fit for drinking and daily use.

ช่วง พ.ศ.2541-ปัจจุบัน

จังหวัดสมุทรปราการกลายเป็นจังหวัดปริมณฑลที่มีบทบาทเป็นเมืองอุตสาหกรรมรองรับการกระจายความเจริญและลดการอพยพของประชากรมุ่งเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงเป็นหนึ่งในสี่จังหวัดของประเทศไทยที่มีการบังคับใช้ผังเมืองรวมครอบคลุมทั้งจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 ทำอากาศยานสุวรรณภูมิได้ตั้งขึ้นที่อำเภอบางพลี และเปิดใช้เชิงพาณิชย์เต็มรูปแบบใน พ.ศ.2549 ส่งผลให้จังหวัดสมุทรปราการกลายเป็นศูนย์กลางระบบการจัดการขนส่งสินค้าของประเทศและภูมิภาคเอเชียอีกด้วย ชุมชนบางพลีเติบโตเป็นชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันคลองสำโรงมีบทบาทเป็นคลองระบายน้ำไปยังชายทะเล เพื่อป้องกันน้ำท่วมสนามบินและกรุงเทพมหานคร

คุณภาพน้ำของคลองสำโรงในปัจจุบัน เสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด น้ำเป็นสีดำคล้ำ ส่งกลิ่นเหม็นสิ่งมีชีวิตในลำคลองเริ่มหายไป พันธุ์พืชพันธุ์ปลาที่เคยชุกชุมลดลงบางพันธุ์ไม่พบเจออีกเลย ลำคลองเต็มไปด้วยผักตบชวาและขยะลอยน้ำประกอปกกับเป็นพื้นที่สลายน้ำยิ่งทำให้มีขยะอุดตันในบริเวณนี้เป็นจำนวนมาก ไม่สามารถใช้น้ำล้างจานหรืออาบน้ำได้ เพราะทำให้เกิดอาการคันและแสบผิวแม้ว่าระบบนิเวศของคลองจะเสียสมดุลไปมาก แต่ถือได้ว่าคุณภาพน้ำของคลองสำโรงในช่วงของชุมชนบางพลีหรือคลองสำโรงฝั่งใต้ยังมีความเสื่อมโทรมน้อยกว่าในคลองสำโรงช่วงต้นที่เชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยา

1998-Present

Samut Prakan Province is a satellite province of Bangkok and serves as an industrial town in support of the capital's prosperity, absorbing urban migration. It is therefore one of the four provinces of Thailand that has urban planning enforcement for the whole of the province. In 1997, construction of Suvarnabhumi Airport began in Bang Phli District, making the province a logistics hub for the country and also of Asia. Bang Phli became a completely urbanized community. At the same time, Samrong Canal now serves as a drainage canal to prevent flooding of the airport and Bangkok.

The quality of water in Samrong Canal has clearly deteriorated. It is blackish and foul-smelling. It is hard to find any living things. Some fish have disappeared altogether. It is full of water hyacinth and floating garbage. Garbage accumulates at the downstream end of the canal. The water can no longer be used for washing or bathing; for some people it causes rashes or stinging. Even though the balance of the canal's ecosystem has been lost, it can be seen that around the Bang Phli area is less polluted than the upper section of the canal. Bang Phli people can still find fish in the canal, however difficult, and can still grow plants and vegetables using canal water. However, they expressed concern as to whether their health will be affected. Today, Samrong Canal still awaits remedial care to clean it up and ensure its safety for the people living on it.

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลอง
สำโรง ต.บางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ จัดโครงการ
“คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” เนื่องในวันที่ 20
กันยายน ของทุกปี เป็นวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง
แห่งชาติ” ทั้งนี้หน่วยเฝ้าระวังกรีนพีซได้ทำการณรงค์ ให้มี
การปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดสารพิษมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมี
การวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆแม่น้ำเจ้าพระยา
ทั้งนี้ กรีนพีซได้รณรงค์เรื่อง การปล่อยมลพิษต้องเหลือศูนย์
เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

Greenpeace Southeast Asia Thailand together with
eight communities along the Samrong Canal, Bang Phli
District, Samut Prakarn Province, organised an activity
on “Protect Water, Protect Our Future”, as September
20 marks the “National Conservation and Improvement
of Rivers and Canals Day”. Greenpeace Water
Monitoring Patrol Unit has undertaken the campaign
on toxic free water since 2007. Toxic substances were
found in a number of areas along the Chao Phraya River.
Our campaign calls for zero discharge target in order
to put an end to water pollution.

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

แต่อย่างไรก็ตามตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชน ได้มีความคิดเห็นร่วมกันว่า สาเหตุสำคัญของความเสื่อมโทรมของคลองสำโรงมีที่มาจาก การปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำคลองจาก 4 แหล่งดังต่อไปนี้

1 จากที่อยู่อาศัยอาคารบ้านเรือน จากในอดีตประชากรยังไม่หนาแน่นมากนักแตกต่างกับในปัจจุบัน มีประชากรมีจำนวนมาก การปล่อยน้ำเสียต่อวันจึงมีปริมาณมากขึ้นจนเกินกว่าที่แหล่งน้ำจะรับได้ อีกทั้งผู้คนในปัจจุบันใช้สารเคมีในชีวิตประจำวันมากกว่าในอดีต เช่น น้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก ฯลฯ การปล่อยน้ำโดยขาดการบำบัดยังส่งผลให้น้ำในคลองสำโรงเสื่อมโทรมลง

2 จากโรงงานอุตสาหกรรม นับตั้งแต่มีโรงงานอุตสาหกรรม น้ำในคลองสำโรงเสื่อมโทรมลงทั้งสีและกลิ่น ซึ่งพบว่า มีบางโรงงานที่ปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำคลองโดยขาดการบำบัด ถึงแม้การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมอาจมีปริมาณน้อยกว่าน้ำเสียจากแหล่งที่อยู่อาศัย แต่สารเคมีที่มาจากโรงงานอุตสาหกรรมเมื่อปล่อยลงแหล่งน้ำแล้วสามารถเป็นอันตรายต่อสุขภาพของชาวบ้านอย่างรุนแรงและยากที่จะกำจัดออกจากสิ่งแวดล้อม ยิ่งไปกว่านั้น กระแสน้ำอาจพัดพาสารเคมีเหล่านั้นไปยังระบบนิเวศอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกันอีกด้วย

3 จากพื้นที่เกษตรกรรม เช่น แปลงปลูกผักริมคลองหรือการเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งใช้ปุ๋ยเคมีหรือมูลสัตว์นั้นได้ไหลลงสู่ลำคลองทำให้คลองเสื่อมคุณภาพลง

4 จากกองขยะริมคลอง เมื่อฝนตก น้ำฝนจะพัดพาเอาขยะลงไปสู่ลำคลองด้วย ซึ่งเป็นขยะหลากหลายชนิดและอาจมีขยะที่เป็นพิษปะปนอยู่

ดังนั้น โดยภาพรวมของปัญหาที่เกิดขึ้นกับคลองสำโรง คือการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งกิจกรรมของมนุษย์โดยขาดการบำบัดนั่นเอง

Environmental Problems of Bang Phli Community. Development and change brought accompanying urban environmental problems to Bang Phli as it has elsewhere when environmental issues are neglected. Bang Phli people are of the opinion that the water quality problems in Samrong Canal by the release of waste water from 4 sources.

1 Households. The large increase in the number of people releasing waste water into the canal has surpassed its carrying capacity. Also, people now are using more chemicals in their daily lives than in the past, such as dish-washing liquids and detergents.

2 Factories. Some do not treat their waste water before release. Though the quantity is less than that from households, factory waste water contains chemicals that, once they reach the canal, are difficult to eradicate and can constitute health hazards. In addition, chemically-polluted water can affect other related eco-systems.

3 Agriculture. Run-off from vegetable plots where fertilizers are used and animal waste from livestock raising are released without treatment into ditches and canals.

4 Garbage. This is dumped on canal banks and washed into the canal by rain. There is no knowing what type of garbage is dumped or whether it contains anything toxic.

ตารางสรุปพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนบางพลี และการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำในคลองสำโรง

ช่วงเวลา/ลำดับพัฒนาการ	การพัฒนาพื้นที่ชุมชนบางพลี	การใช้ประโยชน์/บทบาท และการเปลี่ยนแปลงของคลองสำโรง	การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่/วิถีชีวิตชุมชนบางพลี
ก่อน พ.ศ.2500	<ul style="list-style-type: none"> สมัยกรุงศรีอยุธยา คลองขุดเชื่อมปากน้ำเจ้าพระยาและปากน้ำบางปะกง ชื่อคลองสำโรงและชุมชนบางพลีปรากฏในนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่ สมัยรัชกาลที่ 5 สร้างประตูกันน้ำคลองสำโรง 	<p>น้ำใสเห็นกันคลอง/อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ปลา สัตว์น้ำ และพันธุ์พืช/ใช้น้ำในการเกษตรกรรมทำนา/ใช้บริโภคและอุปโภค/เส้นทางคมนาคมทางน้ำเป็นหลักมีเรือวิ่ง/เส้นทางค้าขายและขนส่ง/ตลาดใหญ่ชุมชนบางพลี/ดำเนินประเพณีวันรับบัวและแห่พระทางน้ำ</p>	พื้นที่เต็มไปด้วยทุ่งนา/อาชีพทำนาและหาปลา/วิถีชีวิตสัมพันธ์กับคลองทั้งชีวิต
พ.ศ.2501 - พ.ศ.2520	<ul style="list-style-type: none"> จังหวัดสมุทรปราการรองรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2502 สร้างถนนเทพารักษ์เลียบคลองสำโรง 	<p>คุณภาพน้ำของคลองสำโรงในช่วงนี้ยังไม่เปลี่ยนแปลงมาก/ใช้อุปโภคและบริโภคได้/ยังหาปลา หาพืช ไร่ยังชีพ และขายในชุมชน/เริ่มเปลี่ยนมาสัญจรทางบกแทนทางน้ำ/สัญจรทางน้ำภายในชุมชน/สืบสานประเพณีวันรับบัวไว้ด้วยแรงศรัทธา</p>	ชาวบ้านเริ่มขายที่นา/เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมบ้านจัดสรร และอาคารพาณิชย์/พื้นที่เกษตรกรรมลดลงเปลี่ยนเป็นโรงงานอุตสาหกรรม/บ้านจัดสรร และอาคารพาณิชย์/เริ่มเปลี่ยนอาชีพทำงานไปในภาคอุตสาหกรรมและภาคการค้าการบริการ/มีการอพยพของประชากรเข้ามาในพื้นที่ชุมชนบางพลีและบริเวณโดยรอบ
พ.ศ.2521 - พ.ศ.2540	<ul style="list-style-type: none"> จังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทรองรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานคร พื้นที่อุตสาหกรรมขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดริมคลองสำโรงทั้งสาย 	<p>คุณภาพน้ำของคลองสำโรงเริ่มเสื่อมโทรม สีของน้ำขุ่นไม่ใสเหมือนเคย/สัตว์น้ำและพันธุ์พืชเริ่มลดลง/เดินทางทางบกเป็นหลัก/ยังคงหาปลาเพื่อการบริโภคได้บ้าง/เลี้ยงปลาในบ่อเลี้ยง/ใช้ดื่มใช้กินในชีวิตประจำวันไม่ได้อีกแล้ว/ยังคงสืบสานประเพณีวันรับบัว</p>	การขยายตัว โรงงานอุตสาหกรรม บ้านจัดสรร และอาคารพาณิชย์ อพาร์ทเมนท์ขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้น ทวีคูณ ตามแนวถนนเทพารักษ์และริมคลองสำโรง/ไม่มีพื้นที่นาแล้ว/ประชากรเริ่มอพยพเข้ามาหนาแน่นขึ้น/ชุมชนบางพลีหนาแน่นขึ้น
พ.ศ.2541 - พ.ศ.2555	<ul style="list-style-type: none"> จังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทเมืองอุตสาหกรรมและศูนย์กลาง Logistic เอเชีย พ.ศ.2549 เปิดใช้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 	<p>น้ำในคลองสีดำคล้ำ มีกลิ่นเหม็น/สัตว์น้ำและพันธุ์พืชบางชนิดสูญพันธุ์และหาได้ยาก/ใช้ดื่มกินไม่ได้/แต่คลองสำโรงบริเวณชุมชนบางพลียังมีคุณภาพน้ำดีกว่าในช่วงอื่น/คลองสำโรงมีบทบาทเป็นคลองระบายน้ำไปยังชายทะเลเพื่อป้องกันน้ำท่วมสนามบิน/กรีนพีซตรวจจนน้ำ</p>	ชุมชนบางพลีเติบโตเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่/เมืองอุตสาหกรรม/นายกเทศมนตรีและชุมชนบางพลี ร่วมกันรักษาคลองและฟื้นฟูชีวิตริมคลอง/จัดทำตลาดน้ำโบราณบางพลี และแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

Table of Developments and Changes Affecting Bang Phli Community and Samrong Canal

Period/ Chronological Order of Developments	Indicators of Developments/ Bang Phli Community	Role/Changes in Samrong Canal	Changes in the Area/ Community life in Bang Phli
Past - 1957	<ul style="list-style-type: none"> The canal was dug in the Ayutthaya Period to link the mouths of the Chao Phraya and Bang Pakong Rivers. The names Samrong Canal and Bang Phli appeared in the Mueang Klaeng travelogue by Sunthorn Phu. A water gate was built on Samrong Canal in the reign of King Rama V. 	The canal water was clear and teeming with fish, aquatic plants and animals. The water was used for farming, drinking and washing. The canal was a major transport and trade route. Bang Phli had a large market. There were 2 main traditions of Lotus Receiving and a Buddha image procession on the water.	The area was covered in rice fields. The main occupations were rice farming and fishing. People's lives were tied to the canal.
1958 - 1977	<ul style="list-style-type: none"> Samut Prakan Province played a supporting role in the industrial expansion of Bangkok. Theparak Rd was built along the canal in 1959. 	Little change in the quality of canal water which was still drinkable. Fish and aquatic plants could be gathered for consumption and sale within the community. Transportation by road started, though intra-community travel was still by boat. The Lotus Throwing tradition was maintained.	Rice fields began to be sold off. Agricultural land began to be turned into factories, housing estates and office buildings. People started to work in factories, commerce and other services. There was in-migration into Bang Phli and surrounding communities.
1978 - 1997	Samut Prakan Province continued its role of supporting the industrial expansion of Bangkok.	The quality of water began to deteriorate, becoming cloudy and less clear and no longer usable for drinking. The number of aquatic animals and plants declined although fish could still be caught for home consumption. Fish were raised in ponds. Water could not be used for drinking or domestic use. The Lotus Throwing event was continued.	Factories, housing estates, commercial buildings, and large apartment buildings multiplied a long Theparak Rd. and Samrong Canal. Population density increased with more in-migration. Samrong community became congested. No rice fields remained.
1998 - Present	<ul style="list-style-type: none"> Samut Prakan took the role of an industrial town and logistics hub for Asia. Suvarnabhumi International Airport was constructed in 1998. 	Canal water turned black and foul-smelling. Some aquatic animal and plant species disappeared altogether or were difficult to find. Water was no longer potable. However, water quality around Bang Phli was better than elsewhere. Samrong Canal served as a drainage channel to the sea to prevent flooding of the airport. Greenpeace tested water quality.	Bang Phli grew into a large urban community and industrial town. The mayor and people of Bang Phli cooperated to conserve the canal and rehabilitate canalise life, Bang Phli ancient market and other tourism sites.

ภาพแสดงการสรุปพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนบางพลี และการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำในคลองสำโรง

Changes to the area

การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่

ชุมชนบางพลีริมคลองสำโรง และตลาดการค้าทางน้ำ
Bang Phli Community located along Samrong Canal and trade along the water course

- จ.สมุทรปราการรองรับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานคร
- พ.ศ.2502 ตัดถนนเทพารักษ์เลียบบคลองสำโรง
- Samut Prakarn Province responding to industrial expansion from Bangkok
- The year 1959 with new Theparak Road along Samrong Canal

ก่อน - พ.ศ.2500
Before - 1957

ก่อน - พ.ศ.2500
Before - 1957

พ.ศ.2501 - พ.ศ.2520
1958 - 1977

คุณภาพของน้ำคลองสำโรง

Quality of Water in Samrong Canal

- น้ำใสเห็นก้นคลอง
- ชาวบ้านใช้ดื่มใช้กิน
- จับปลานานาชนิด
- Clear water, able to see the bottom of the Canal
- Drinkable water
- Abundance of fish species to catch

- น้ำใส
- ชาวบ้านใช้ดื่มใช้กิน
- หาปลาหาพืชไว้เลี้ยงชีพ
- Clear water
- Drinkable water
- Earning from fish and plants species

A Summary of the Development in Bang Phli Community Area and the Changes in Samrong Canal Water Quality

ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2517
 ชุมชนบางพลีตั้งถิ่นฐานตลอดริมคลองสำโรงและท้องทุ่งนากว้างขวาง
 Aerial Photo in 1974 Bang Phli Community settlement
 along Samrong Canal and vast area of rice paddy fields

ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2517 ขยายภาพให้เห็นชุมชนบางพลีและคลองสำโรง
 Aerial Photo in 1974, illustrating Bang Phli Community and Samrong Canal

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลอง
ลำโรง ต.บางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ จัดโครงการ
“คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” เนื่องในวันที่ 20
กันยายน ของทุกปี เป็นวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง
แห่งชาติ” ทั้งนี้หน่วยเฝ้าระวังกรีนพีซได้ทำการรณรงค์ ให้มี
การปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดภัยมาตั้งแต่ปี 2550 โดยม
ีการวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆแม่น้ำเจ้าพระยา
ทั้งนี้ กรีนพีซได้รณรงค์เรื่อง การปล่อยมลพิษต้องเหลือศูนย์
เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

Greenpeace Southeast Asia Thailand together with eight
communities along the Samrong Canal, Bang Phli District,
Samut Prakarn Province, organised an activity on “Protect
Water, Protect Our Future”, as September 20 marks the
“National Conservation and Improvement of Rivers
and Canals Day”. Greenpeace Water Monitoring Patrol
Unit has undertaken the campaign on toxic free water
since 2007. Toxic substances were found in a number
of areas along the Chao Phraya River. Our campaign
calls for zero discharge target in order to put an end to
water pollution.

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

ภาพถ่ายชุมชนบางพลีในปัจจุบันและคลองสำโรงบริเวณชุมชนบางพลี (ภาพจาก Google Map)
Photo of Bang Phli Community at present and Samrong Canal (from Google Map)

การรับมือของชุมชนบางพลี: การต่อสู้เพื่อฟื้นฟูคลองสำโรง

แม้ว่าคลองสำโรงจะเสื่อมโทรมไปมาก แต่ด้วยการนำของ นายพัฒนาพงศ์ จงรักดี นายกเทศมนตรีตำบลบางพลี ร่วมกับพลังของชาวชุมชนบางพลีทั้ง 8 ชุมชน⁹ ได้ช่วยกันฟื้นฟูคลองสำโรงมากกว่า 6 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 จนถึงปัจจุบันได้มีการจัดกิจกรรมช่วยกันรักษาลำคลอง อาทิเช่น หน่วยเก็บขยะและสวะในลำคลอง รณรงค์ให้ชาวบ้านริมคลองใส่ขยะในถุงดำและมีเจ้าหน้าที่พายเรือจัดเก็บขยะตามบ้านเรือน ทำน้ำหมักชีวภาพ (EM) เพื่อฟื้นฟูคลอง รณรงค์ให้ชาวบ้านใช้ที่ดักกรองไขมันก่อนจะปล่อยน้ำทิ้งซึ่งสามารถรับจากเทศบาลได้ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และระบบนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมจากชุมชน นอกจากนี้ ทางเทศบาลยังได้ริเริ่มตลาดน้ำโบราณคลองบางพลีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน อันเป็นหนทางหนึ่งในการฟื้นฟูลำคลองสำโรงให้กลับมามีคุณค่าอีกครั้งและชุมชนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจอีกด้วย ซึ่งทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการฟื้นฟูและรักษาคองสำโรงต่อไป

9 ชุมชนบางพลี 8 ชุมชน ประกอบด้วยหมู่ 6, 7, 8, 9, 10 และ 11 ของตำบลบางพลีใหญ่ พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 3 ในตำบลบางไผ่ และพื้นที่บางส่วนของหมู่ 11 ในตำบลบางปลา

บริเวณชุมชนบางพลี Bang Phli Community

The Response of Bang Phli Community: the Struggle to Rehabilitate Samrong Canal

Change is something that happens in every town. Living with development has to continue. Even though the condition of Samrong Canal has deteriorated, all eight communities of Bang Phli,⁹ led by Mr. Phathanaphong Jongrakdi, Mayor of Bang Phli Subdistrict, have worked together for six years organize activities where they help each other conserve the waterway. These include an agency to collect garbage and weeds in the canal, a campaign for proper garbage disposal, production of EM for water treatment, promoting the installation of grease filters for household waste water which are distributed by the municipality, and organizing canal tours to learn about the history, culture and eco-systems of the area, with community participation. In addition, the municipality has initiated the ancient floating market of Bang Phli as a community tourism site. Samrong Canal has regained its value and the community has also received economic benefits, which has demonstrated its importance to the community and motivates them to participate in its rehabilitation and conservation.

---

⁹ The Bang Phli community comprises Villages 6, 7, 8, 9, 10 and 11 of Bang Phli Yai Subdistrict, part of Village 3 of Bang Chalong Subdistrict and part of Village 11 of Bang Pla Subdistrict.

(จากซ้ายไปขวา) นางสาวนงแก้ว กลัดบุบผา ประธานชุมชนรักประชา เทศบาลตำบลบางพลี อ. บางพลี จ.สมุทรปราการ นายพลาย ภิรมย์ ผู้จัดการฝ่ายรณรงค์ ประเทศไทย นางสุรพิชญ์ จินดากุล ผอ.กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบางพลี ร่วมเสวนาในหัวข้อ “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงานวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลองแห่งชาติ” ซึ่งตรงกับวันที่ 20 กันยายนของทุกปี © Vinai Dithajohn/Greenpeace

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลองสำโรง ต.บางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ จัดโครงการ “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” เนื่องในวันที่ 20 กันยายน ของทุกปี เป็นวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลองแห่งชาติ” ทั้งนี้หน่วยเฝ้าระวังกรีนพีซได้ทำการรณรงค์ ให้มีการปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดภัยมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีกรีนพีซวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆ แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้ กรีนพีซได้รณรงค์เรื่อง การปล่อยมลพิษต้องเหลือศูนย์ เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ

© Vinai Dithajohn/Greenpeace

ข้อเสนอแนะของชุมชนบางพลีในการดูแลรักษา

ตัวแทนชุมชนทั้ง 8 ชุมชนได้ความเห็นว่า การสร้างจิตสำนึกเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ควรปลูกฝังจิตสำนึก และแนวคิดในการรักษาลำคลอง ซึ่งควรส่งเสริมตั้งแต่ในระดับเยาวชน ควรได้รับความร่วมมือร่วมใจจาก ชาวชุมชนทุกคนในการช่วยกันรักษาความสะอาดและไม่ทิ้งขยะลงคลอง ให้ช่วยกันเป็นหูเป็นตาและสังเกต ความผิดปกติของน้ำ หากเกิดจากการปล่อยน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรมให้แจ้งผู้นำและร่วมกันวางแผน แก้ไขปัญหาต่อไปซึ่งที่ผ่านมาชุมชนใช้แนวทางสันติวิธีโดยการเจรจาและได้รับความร่วมมือตลอดมา จึงยังไม่เคยได้ใช้มาตรการทางกฎหมายของท้องถิ่นในการจัดการปัญหา

อย่างไรก็ตาม พื้นที่บริเวณริมคลองสำโรงได้กลายเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมและบ้านเรือนที่หนาแน่นขึ้น ลำพังการรักษาคลองสำโรงฝั่งใต้หรือในบริเวณชุมชนบางพลีด้วยการส่งเสริมจิตสำนึกของคนในชุมชนเพียงแห่งเดียวอาจดูแลคลองสำโรงได้เพียงในพื้นที่ของชุมชนตนเอง แต่สายน้ำคลองสำโรง ทั้งเส้นจำเป็นต้องได้รับการดูแลเช่นกัน จึงจำเป็นต้องขยายความร่วมมือในทุกระดับให้ร่วมกันวางแผนรักษาคองสำโรงสายยาวนี้ โดยจัดให้มีการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้ฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองสำโรงให้ดีขึ้นจนทำให้สิ่งมีชีวิตสามารถอาศัยอยู่ได้ อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงการปรับตัวของมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมอย่างเกื้อกูลกับระบบนิเวศของเมืองต่อไป

Recommendations of the Bang Phli Communities

The people of Bang Phli are of the opinion that the most important thing is consciousness-building. People need to have a conscious of the value of the waterway and the need to maintain it. This has to be promoted among children and youth; everyone has to have a hand in keeping the water clean by not dumping garbage in it. They should help keep watch for irregularities. If factory waste water is suspected of causing problems, the leaders must be notified and solutions planned together. In the past, the community used a peaceful means of negotiation with the factories and received their cooperation. No legal means have had to be used so far.

However, factories and houses are numerous and dense along the banks of Samrong Canal. The actions taken by Bang Phli community on the southern side may be able to take care of only the part of the canal where they are located. There is a need to extend cooperation at all levels to plan the conservation of the whole length of the canal. A systematic waste water treatment programme is needed for the water quality so that it can support living things. This will also demonstrate how human beings can adjust in order to co-exist with urban eco-systems.

บทสรุป

การบันทึกพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนบางพลีและการเปลี่ยนแปลงของคลองสำโรง เป็นบันทึกจากการบอกเล่าร่วมกันของตัวแทนชุมชนบางพลี การรวบรวมเรื่องราวนี้ได้ทำให้เห็นว่าช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่นั้นมีความสัมพันธ์กับการหายไปของทรัพยากรทางชีวภาพในคลองสำโรง และจากการรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของชุมชนตั้งแต่อดีต ได้ทำให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของคลองสำโรงทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ระบบนิเวศน์ที่อุดมสมบูรณ์ และการหล่อเลี้ยงผู้คนมาทุกยุคทุกสมัย คลองสำโรงสายนี้ได้เดินทางมาเป็นเวลายาวนานหลายร้อยปีแต่กลับเสื่อมโทรมลงในช่วงเวลาเพียง 20 ปี คลองสำโรงในบริเวณชุมชนบางพลีจึงเป็นเพียงสายน้ำช่วงหนึ่งของคลองสำโรงสายยาว วันนี้พลังแห่งความตระหนักของชาวชุมชนบางพลีทั้ง 8 ชุมชน ในการดูแลรักษาคลองสำโรงท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงควรได้รับการขยายผลไปตลอดทั้งเส้นคลองสำโรง เพราะอาณาเขตของธรรมชาติไม่ได้แบ่งกันตามเขตการปกครองของมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติล้วนเชื่อมโยงถึงกัน มนุษย์ควรดำรงอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนเมืองอย่างเกื้อกูลกัน ในวันนี้ชาวชุมชนบางพลีได้เริ่มรักษาคลองสำโรงของพวกเขาแล้วมากกว่าหกปี และยังคงบอกให้คนข้างนอกรู้เสมอว่าพวกเขารักและหวงแหนคลองเพียงใด การอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณคลองสำโรงและชุมชนบางพลียังคงดำเนินต่อไปภายใต้การรักษาไว้ซึ่งความสำคัญทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่

Conclusion

The developments in Bang Phli community and the changes that have happened to Samrong Canal were documented from oral reports by representatives of the community. Putting together their recollections has revealed that the changes in the area were linked to the disappearance of biological resources in Samrong Canal. And tracing the development of the community since the distant past has shown the importance and value of Samrong Canal in terms of history, ecology and socio-economics throughout the ages and the fact that Samrong Canal, which had existed for hundreds of year, deteriorated rapidly within 20 years. Samrong Canal in Bang Phli community is only part of a long canal. Today, the strength of the recognition of the eight communities of Bang Phli has led to action in the conservation of Samrong Canal and adaptation to co-existence with the environment in urban areas. This process should be replicated in communities throughout the length of the canal as nature's boundaries do not coincide with local government structures and the natural environment is interconnected. Today the Bang Phli community has been looking after Samrong Canal for more than six years and continues to tell others how much they love it. Their conservation and development practices will continue under the maintenance of its economic, social and cultural importance to the area.

หน่วยศึกษาเฝ้าระวังมลพิษทางน้ำ กรีนพีซ เก็บตัวอย่างน้ำและตะกอนดินเพื่อวิเคราะห์ศึกษาสถานการณ์มลพิษในพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลให้ชุมชน โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงาน “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” ซึ่งกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลองสำโรง ต.บางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ จัดขึ้นเนื่องในวันที่ 20 กันยายน ของทุกปี เป็นวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลองแห่งชาติ” ทั้งนี้ กรีนพีซได้ทำการรณรงค์ ให้มีการปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดสารพิษมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีการวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆ แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้กรีนพีซได้รณรงค์เรื่อง การปล่อยมลพิษต้องเหลือศูนย์ เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ © Vinai Dithajohn/Greenpeace

Samrong Canal Water Quality Inspection 2010-2012

Data on water quality collected by Greenpeace Southeast Asia (Greenpeace Thailand) during 2010-2012 revealed that although the quality of the water in the Bang Phli area has declined, it was still in a satisfactory condition. This was because the community recognized the importance of the canal and worked together to take care of it. Several hazardous chemicals were found on the side that was most crowded with factories, and several types of heavy metals have accumulated in the sediments at a level that is seriously detrimental to the environment.

Waste water discharged from 2 fabric bleaching and dyeing factories was sampled. The first sample (TH10010) was collected from the drain of Samchai Phim Pha factory. The second sample (TH10012) was taken from the outlet of the drain pipe of Nam Bun factory. The water and sediment samples collected from the canal near both factories are water sample TH10014 collected near the drain pipe from Nam Bun factory and sediment sample TH10003 collected near Samchai Phim Pha factory. Water sample TH10004 and sediment sample TH10005 were collected from the area where the canal meets the Chao Phraya River near Aditya Birla Chemicals (Thailand) Co. Ltd.

การตรวจคุณภาพน้ำของคลองสำโรง ระหว่าง พ.ศ.2553-2555

ข้อมูลจากการตรวจคุณภาพน้ำของคลองสำโรง โดยหน่วยงานกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ประเทศไทย) ระหว่างปี พ.ศ.2553-2554 พบว่าคุณภาพน้ำของคลองสำโรงในบริเวณชุมชนบางพลีหรือคลองสำโรงบริเวณฝั่งใต้ แม้จะเสื่อมโทรมลงจากอดีตแต่ยังอยู่ในสภาพพอใช้ ในขณะที่ในตอนต้นของคลองสำโรงหรือฝั่งเหนือ เป็นฝั่งที่มีโรงงานหนาแน่นมากที่สุดพบสารเคมีอันตรายหลายชนิดและพบการสะสมของโลหะหนักหลายชนิดในตะกอนดินในระดับที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับรุนแรงโดยผลการศึกษาระบุแสดงดังสรุปและตารางด้านล่าง

ตัวอย่างน้ำที่จกจากโรงงานฟอกย้อมที่เก็บจากคลองสำโรงมี 2 ตัวอย่าง ตัวอย่างแรก (TH10010) เก็บจากทางน้ำไหลจากท่อน้ำทิ้งของโรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า ตัวอย่างที่สอง (TH10012) เก็บได้จากหนึ่งในปลายท่อน้ำทิ้งของโรงงานฟอกและย้อมผ้านำบุญ ตัวอย่างน้ำและตะกอนดินที่ถูกเก็บมาจากคลองสำโรงเป็นบริเวณใกล้กับโรงงานทั้งสองแห่ง ได้แก่ ตัวอย่างน้ำ TH10014 เก็บมาจากบริเวณใกล้กับท่อน้ำทิ้งของโรงงานฟอกและย้อมผ้านำบุญตัวอย่างตะกอน TH10003 เก็บจากคลองใกล้กับโรงงานโรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า ส่วนตัวอย่างน้ำ TH10004 และตัวอย่างตะกอน TH10005 เก็บจากคลองสำโรงบริเวณที่รอยต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้กับบริษัทอิติตยา เบอร์ล่า เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลวิเคราะห์สารประกอบอินทรีย์และโลหะหนักจากตัวอย่างจากคลองสำโรงแสดงไว้ในตารางที่ 2a

ตารางที่ 1a บริเวณที่เก็บตัวอย่าง น้ำที่จกจากโรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า โรงงานฟอกและย้อมผ้านำบุญ และตัวอย่างจากคลองสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ ประเทศไทย (ปีพ.ศ.2553)

ตัวอย่าง	ประเภท	บริเวณที่เก็บตัวอย่าง
TH10010	น้ำทิ้ง	โรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า บริเวณทางน้ำไหลจากท่อน้ำทิ้งก่อนลงแม่น้ำ
TH10003	ตะกอน ก้นคลอง	คลองสำโรง บริเวณใกล้กับโรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า (TH10010) ซึ่งเป็นจุดที่ห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยามากที่สุดในจุดเก็บตัวอย่างทั้งหมด
TH10012	น้ำทิ้ง	ท่อน้ำทิ้งจากโรงงานฟอกและย้อมผ้านำบุญลงสู่คลองสำโรง
TH10014	น้ำคลอง	คลองสำโรง บริเวณใกล้กับโรงงานนำบุญ ฟอกย้อม (TH10012)
TH10004	น้ำคลอง	คลองสำโรง บริเวณใกล้กับ บริษัทอิติตยา เบอร์ล่า เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นจุดที่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยามากที่สุดในจุดเก็บตัวอย่างทั้งหมด
TH10005	ตะกอน ก้นคลอง	คลองสำโรง จุดเดียวกับตัวอย่าง TH10004

น้ำทิ้งจากโรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า (TH10010) มีสีเขียวเข้ม มีปริมาณสารประกอบอินทรีย์มากที่สุด จากตัวอย่างทั้งหมดที่เก็บมาศึกษาในครั้งนี้ คือมีสารประกอบอินทรีย์ 154 ชนิด มีชนิดที่สามารถระบุได้ 81 ชนิด (52%) ที่มีค่าความน่าเชื่อถือในระดับสูง ประกอบไปด้วยสารจำพวกสารประกอบไฮโดรคาร์บอนสายยาว (Aliphatic hydrocarbons)มวลโมเลกุลสูง 27 ชนิด สารประกอบอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (Aromatic hydrocarbons) สารประกอบไฮโดรคาร์บอนแบบหลายวง (Polycyclic aromatic hydrocarbons; PAHs) เช่น แนฟทาลีนและอนุพันธ์ของแนฟทาลีน สารประกอบไนโตรเจน 2 ชนิด (อนุพันธ์ของอินดีน; indene) สารประกอบอัลคิลเบนซีนชนิดแตกกิ่ง 17 ชนิด (Branched alkyl benzenes)และซัลเฟอร์ (Sulphur)สารเคมีเหล่านี้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่เป็นสารปนเปื้อนจากการผลิตน้ำมัน และปิโตรเลียม ในตัวอย่างน้ำทิ้งนี้ยังพบว่ามีสารดีเทอร์เจน (Detergent) ที่ใช้ในอุตสาหกรรม ได้แก่อนุพันธ์ของอัลคิลฟีนอล (Alkylphenols) กว่า 20 ชนิดเป็นไอโซเมอร์ของโนนิลฟีนอล (Nonyl phenol) สารพวกนี้เป็นสารปนเปื้อนที่คงทนในสิ่งแวดล้อม และเป็นที่ยูจิกว่ามีคุณสมบัติรบกวนฮอร์โมนได้ ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับอัลคิลฟีนอลแสดงไว้ในกรอบข้อความ A

นอกจากนี้ตัวอย่างน้ำทิ้งจากโรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า (TH10010) ยังพบว่ามี 2-แนฟทาลีนามีน (2-naphthalenamine) หรือที่รู้จักกันในชื่อ 2-แนฟทิลามีน (2 naphthylamine) ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์ (DHHS 2005) สารชนิดนี้ถูกใช้เป็นสารตัวกลางในอุตสาหกรรมสีย้อม (Rossoff 2002) และสาร 2-แนฟทิลามีนนี้อาจเป็นผลผลิตจากการสลายตัวของสีย้อมแอสโซ (Azo dyes; Pinheiro et al. 2004) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาร 2-แนฟทิลามีนแสดงไว้ในกรอบข้อความ B จากการศึกษาดังกล่าวเห็นได้อย่างชัดเจนว่าน้ำทิ้งจากโรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า เป็นแหล่งที่ปล่อยสารที่สามารถก่อมะเร็งได้ ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปล่อยสารอันตรายเหล่านี้ลงสู่แหล่งพักน้ำและแหล่งน้ำในธรรมชาติ

The discharged waste water from Samchai Phim Pha factory was dark green and contained the most organic compounds among the samples collected. 154 types of organic compounds were found in the sample. 81 types (52%) were identified with a high level of reliability; these were 27 types of aliphatic hydrocarbons with high mass of molecules, aromatic hydrocarbons, polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs) such as naphthalene and its derivatives, 2 types of nitrogen compounds (indene and its derivatives), 17 types of branched alkyl benzenes and sulphur. These chemicals belong to a group of contaminants from the production of oil and petroleum. In addition, industrial detergents were also found in the waste water including derivatives of alkylphenols, more than 20 of which were isomers of nonyl phenol, which are persistent environmental pollutants and are known to have the capacity to interfere with hormones. Additional information on alkylphenols is given in Box A.

In addition, the waste water sample from Samchai Phim Pha factory (TH10010) contained 2-naphthalenamine, known as 2-naphthylamine, a carcinogenic substance for humans (DHHS 2005), used as a medium in the dye industry (Rossoff 2002). This 2-naphthylamine may be a product of the decomposition of azo dyes (Pinheiro et al. 2004). Additional information on 2-naphthylamine is given in Box B. The studies clearly indicate that Samchai Phim Pha factory waste water is a source of carcinogenic substances. Appropriate measures should therefore be taken to prevent these substances from entering water retention areas and natural water resources.

หน่วยศึกษาเฝ้าระวังมลพิษทางน้ำ กรีนพีซ เก็บตัวอย่างน้ำและตะกอนดินเพื่อวิเคราะห์ศึกษาสถานการณ์มลพิษในพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลให้ชุมชน โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงาน “คืนชีวิตสู่ลำคลอง คืนสายน้ำสู่ชุมชน” ซึ่งกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ร่วมกับ 8 ชุมชนริมคลองสำโรง ต.บางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ จัดขึ้นเนื่องในวันที่ 20 กันยายน ของทุกปีเป็นวัน “อนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำ คู คลองแห่งชาติ” ทั้งนี้ กรีนพีซได้ทำการรณรงค์ ให้มีการปกป้องแหล่งน้ำให้ปลอดสารพิษมาตั้งแต่ปี 2550 โดยมีกรวิจัยพบสารพิษในหลายพื้นที่ในคลองรอบๆแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้ กรีนพีซได้รณรงค์เรื่อง การปล่อยมลพิษทิ้งลงสู่คูน้ำ เพื่อยุติปัญหามลพิษทางน้ำ © Vinai Dithajohn/Greenpeace

Greenpeace Water Monitoring Patrol Unit collected samples of water and soil sediments for analyzing the state of pollution in the area. This enabled communities to realize the situation. It was part of “Protect Water, Protect Our Future” activity of which Greenpeace collaborated with eight communities along the Samrong Canal, Bang Phli District, Samut Prakan Province, as September 20 marks the “National Conservation and Improvement of Rivers and Canals Day”. Greenpeace Water Monitoring Patrol Unit has undertaken the campaign on toxic free water since 2007. Toxic substances were found in a number of areas along the Chao Phraya River. Our campaign calls for zero discharge target in order to put an end to water pollution. © Vinai Dithajohn/Greenpeace

ตารางที่ 2a

แสดงสารประกอบอินทรีย์ที่ระบุชนิดได้และความเข้มข้นของโลหะและกึ่งโลหะจากตัวอย่างน้ำทิ้งจากโรงงาน น้ำคลองและตะกอนก้นคลองสำโรง ประเทศไทย (พ.ศ.2553) ความเข้มข้นของโลหะในตัวอย่างน้ำทิ้งและน้ำคลองรายงานทั้งความเข้มข้นรวม และความเข้มข้นเฉพาะโลหะในรูปสารละลาย (กรองอนุภาคออก) ในหน่วยไมโครกรัม/ลิตร ปริมาณโลหะในตะกอนรายงานในหน่วยมิลลิกรัม/กิโลกรัมของน้ำหนักแห้ง *ความเข้มข้นของคลอโรฟอร์มที่วัดได้เท่ากับ 31 ไมโครกรัม/ลิตร

สถานที่	โรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า				โรงงานน้ำบุญ ฟอกย้อม				บริเวณใกล้กับแม่น้ำเจ้าพระยา	
	ตัวอย่าง		TH10003	TH10012		TH10014		TH10004	TH10005	
	ประเภท		น้ำทิ้งจากโรงงาน	ตะกอนก้นคลอง	น้ำทิ้งจากโรงงาน		น้ำคลอง		น้ำคลอง	
	total	diss		total	diss	total	diss	total	diss	ก้นคลอง
โลหะ	(µg/l)	(µg/l)	(mg/kg)	(µg/l)	(µg/l)	(µg/l)	(µg/l)	(µg/l)	(µg/l)	(mg/kg)
แอนติโมนี (Antimony)	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	<20
สารหนู (Arsenic)	<50	<50	33	<50	<50	<50	<50	85	<50	18
แบเรียม (Barium)	369	113	514	307	205	85	63	722	64	255
แคดเมียม (Cadmium)	<5	<5	<1	<5	<5	<5	<5	<5	<5	<1
โครเมียม (Chromium)	142	100	634	<20	<20	86	<20	1380	<20	493
โครเมียม VI (Chromium (VI))	<50	<50	-	<50	<50	<50	<50	<50	<50	-
โคบอลต์ (Cobalt)	<20	<20	20	<20	<20	<20	<20	<20	<20	20
ทองแดง (Copper)	289	196	295	31	29	23	<20	511	<20	199
ตะกั่ว (Lead)	<50	<50	83	<50	<50	<50	<50	198	<50	70
แมงกานีส (Manganese)	275	60	831	400	394	303	259	2620	630	635
ปรอท (Mercury)	<2	<2	0.8	<2	<2	<2	<2	<2	<2	0.6
นิกเกิล (Nickel)	<20	<20	265	<20	<20	110	31	797	<20	221
ซีลีเนียม (Selenium)	<200	<200	<30	<200	<200	<200	<200	<200	<200	<30
แทลเลียม (Thallium)	<200	<200	<10	<200	<200	<200	<200	<200	<200	<10
วานาเดียม (Vanadium)	<20	<20	50	<20	<20	<20	<20	177	<20	60
สังกะสี (Zinc)	201	64	2940	92	63	329	11	4640	<10	1430

สถานที่	โรงงานสามชัยพิมพ์ผ้า		โรงงานน้ำบุญ ฟอกย้อม		บริเวณใกล้กับแม่น้ำเจ้าพระยา	
ตัวอย่าง	TH10010	TH10003	TH10012	TH10014	TH10004	TH10005
ประเภท	น้ำทิ้งจากโรงงาน	ตะกอน	น้ำทิ้งจากโรงงาน	น้ำคลอง	น้ำคลอง	ตะกอน
	total	diss	total	diss	total	diss
		ก้นคลอง				ก้นคลอง
ค่าความเป็นกรด (pH)	8	-	7	7	8	-
สารประกอบอินทรีย์ที่แยกได้	154	12	79	32	14	6
จำนวนที่มีความน่าเชื่อถือ (% จากสารที่พบทั้งหมด)	81 (53%)	5 (42%)	27 (34%)	17 (53%)	6 (43%)	3 (50%)
ไตรไอโซบิวทิลฟอสเฟต (Tri-iso-butyl phosphate)			1	1	1	
สารประกอบไฮโดรคาร์บอนสายตรง (Aliphatic hydrocarbons)	27	4	18	1	2	3
สารพอลิไซคลิก อะโรมาติกไฮโดร คาร์บอน(PAHs & derivatives)	4	1				
อัลคิลเบนซีน (Alkyl benzenes)	17				3	
โนนิลฟินอล (Nonyl phenols)	20			11		
สารอัลคิลฟินอลอื่นๆ	8					
อนุพันธ์อินดีน (indene derivatives)	2					
2- เนฟทาลินามีน (2-Naphthalenamine)	1					
ซัลเฟอร์ (Sulfur, mol. ;S8)	1					
เทอร์ปีนอย(terpenoids)			3	4		
บิส(2-เอทิลเฮกซิล)มาเมท (Bis(2-ethylhexyl) maleate)			1			
คลอโรฟอร์ม* (Chloroform)			1			
สารประกอบอื่นๆ	1		3			

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

Table 1 The Analysis of Water Quality

สาร Heavy Metals	หน่วย Unit	จุดเก็บตัวอย่าง Sampling Site			ค่ามาตรฐานแหล่งน้ำผิวดิน (กรมควบคุมมลพิษ) Surface Water Quality Standard (Pollution Control Department)
		SR01_W	SR02_W	SR04_W	
โครเมียม (Cr)	mg/l	<0.02	<0.02	<0.02	-
ตะกั่ว (Pb)	mg/l	<0.01	<0.01	0.03	0.05
นิกเกิล (Ni)	mg/l	<0.01	<0.01	<0.01	0.1
ทองแดง (Cu)	mg/l	<0.01	<0.01	0.03	0.1
สังกะสี (Zn)	mg/l	<0.01	<0.01	<0.26	1.0
ฟีนอล (Phenols)	mg/l	<0.001	<0.001	0.058	0.005

จากตารางผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบริเวณจุดเก็บตัวอย่าง 3 จุด ในคลองสำโรง คือ คลองสำโรง ช่วงบางพลีบริเวณจุดรับน้ำจากชุมชนราชาเทวะ(SR01_W) บริเวณคลองบางขวางล่าง (SR02_W) และ บริเวณใกล้โรงงาน สหอโต้พาร์ท อินดัสตรี จำกัด (SR04_W) พบสารประกอบฟีนอล (Phenols) และ โลหะหนักจำนวน 5 ชนิด ได้แก่ โครเมียมรวม (Total Chromium: Cr) ตะกั่ว (Lead: Pb) นิกเกิล (Nickel: Ni) ทองแดง (Copper: Cu) และ สังกะสี (Zinc: Zn) จากการตรวจวิเคราะห์โลหะหนักพบว่า มีค่าไม่เกินมาตรฐานน้ำผิวดินทั้ง 3 จุด แต่จุดใกล้โรงงาน สหอโต้พาร์ท อินดัสตรี จำกัด SR04_W พบสารประกอบฟีนอล 0.058 มิลลิกรัม/ลิตร ซึ่งเกินมาตรฐาน โดยสารฟีนอลนี้มีความสามารถคงทนได้ในสิ่งแวดล้อมและสามารถสะสมในห่วงโซ่อาหาร และส่งผลต่อสิ่งมีชีวิต คือ เป็นสารก่อการกลายพันธุ์ และรบกวนฮอร์โมน¹¹

The analysis of water quality reported that the water collected from the three sampling sites of the point where Bang Phli receiving water from the Racha Thewa Community (SR01_W), Lower Bang Khwang Canal (SR02_W) and at the point adjacent to Saha Autopart Industry Co., Ltd. (SR04_W) was contaminated with Phenols and five heavy metals namely Total Chromium (Cr), Lead (Pb), Nickel (Ni), Copper (Cu) and Zinc (Zn). The heavy metals reported were within the standard level of surface water quality, in all three sites. However, Phenols of 0.058 ml/l was reported at the point adjacent to Saha Autopart Industry Co., Ltd. (SR04_W) of which the level which was over the standard level. Phenols, considered a substance of mutagen and hormone disturbance, could persist in the environment and enter into the food chain, affecting living organs.¹¹

11 กรมควบคุมมลพิษ <http://iwis.pcd.go.th/>

11 Pollution Control Department, <http://iwis.pcd.go.th/>

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน
Table 2 The Analysis of Soil Sediments

โลหะหนัก Heavy Metals	หน่วย Unit	จุดเก็บตัวอย่าง Sampling Site			ค่ามาตรฐาน ประเทศเนเธอร์แลนด์ ¹² Standard Level of Netherland ¹²
		SR01_D	SR02_D	SR04_D	
โครเมียม (Cr)	mg/kg	7	22	30	380
ตะกั่ว (Pb)	mg/kg	15	9	37	530
นิกเกิล (Ni)	mg/kg	15	<5	42	210
ทองแดง (Cu)	mg/kg	10	5	21	190
สังกะสี (Zn)	mg/kg	52	133	126	720

จากตารางผลการวิเคราะห์คุณภาพตะกอนดินจากบริเวณจุดเก็บตัวอย่าง 3 จุด คือ คลองสำโรง ช่วงบางพลี บริเวณจุดรับน้ำจากชุมชนราชาเทวะ (SR01_D) บริเวณคลองบางขวางล่าง (SR02_D) และตะกอนดินบริเวณหลังโรงงาน สหออโต้พาร์ท อินดัสตรี จำกัด (SR04_D) พบโลหะหนักจำนวน 5 ชนิด ได้แก่ โครเมียมรวม (Total Chromium: Cr) ตะกั่ว (Lead: Pb) นิกเกิล (Nickel: Ni) ทองแดง (Copper: Cu) และ สังกะสี (Zinc: Zn) จากการตรวจวิเคราะห์พบโลหะหนัก พบค่าไม่เกินมาตรฐานของประเทศเนเธอร์แลนด์

The analysis of soil sediments reported that those collected from the three sampling sites of the point where Bang Phli receiving water from the Racha Thewa Community (SR01_D), Lower Bang Khwang Canal (SR02_D) and at the point adjacent to Saha Autopart Industry Co., Ltd. (SR04_D) were contaminated with five heavy metals namely Total Chromium (Cr), Lead (Pb), Nickel (Ni), Copper (Cu) and Zinc (Zn). The heavy metals reported were within the Netherland standard level.

จากตารางผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากบริเวณจุดเก็บตัวอย่าง SR03_W (ปลายท่อ) พบสารประกอบฟีนอล และ โลหะหนักจำนวน 5 ชนิด ได้แก่ โครเมียม (Chromium: Cr) ตะกั่ว (Lead: Pb) นิกเกิล (Nickel: Ni) ทองแดง (Copper: Cu) และ สังกะสี (Zinc: Zn) จากการตรวจวิเคราะห์สารประกอบฟีนอลและโลหะหนักพบว่าไม่มีค่าเกินมาตรฐาน

The analysis of water quality from the water discharging point of Saha Autopart Industry Co., Ltd. (SR03_W) reported Phenols and five heavy metals namely Total Chromium (Cr), Lead (Pb), Nickel (Ni), Copper (Cu) and Zinc (Zn), all within the standard levels.

12 Threshold levels for seriously contaminated sediments in the Netherlands (NMHSPE 2000)

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

Table 3 The Analysis of Water Quality

สาร Heavy Metals	หน่วย Unit	จุดเก็บตัวอย่าง SR03_W Sampling Site of SR03_W	ค่ามาตรฐานน้ำทิ้งอุตสาหกรรม (กรมควบคุมมลพิษ) Industrial Effluents Standard (Pollution Control Department)
ตะกั่ว (Pb)	mg/l	<0.02	น้อยกว่า 5.0
นิกเกิล (Ni)	mg/l	<0.04	น้อยกว่า 2.0
ทองแดง (Cu)	mg/l	<0.05	น้อยกว่า 0.2
สังกะสี (Zn)	mg/l	<0.06	น้อยกว่า 1.0
โครเมียม (Cr)	mg/l	<0.02	-
ฟีนอล (Phenols)	mg/l	<0.001	น้อยกว่า 1.0

แผนที่แสดงจุดเก็บตัวอย่าง 4 จุด พ.ศ.2555
Map Showing the Four Sampling Sites

อ้างอิงหนังสือ

สุจิตต์ วงศ์เทศ. กรุงเทพฯ มาจากไหน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน, ตุลาคม 2548.

ขอขอบพระคุณ

ผู้นำและตัวแทนชุมชนบางพลี 8 ชุมชน ได้ให้สัมภาษณ์ ณ ชุมชนบางพลี ในวันที่ 10 ตุลาคม 2555
รายนามดังต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ (ปี)	ที่อยู่/ชุมชน
1	คุณสนาน ญาณวิเศษสุข	92	ผู้สูงอายุในชุมชน
2	นายปรีชา โชติกาส	72	หมู่ 6 ประตุน้ำ
3	นายชิต บุญลาภ	70	หมู่ 6 ชุมชนคองคาราม
4	นางปทุม ประสิทธิ์กุล	69	หมู่ 3 ชุมชนสามัคคีร่วมใจพัฒนา
5	นายฮวงลิ่ง วงศ์เมือง	67	หมู่ 6 ชุมชนประตุน้ำ
6	นางสมบัติ อมรรัตนภรณ์	67	หมู่ 11 ชุมชนพัฒนา
7	นายสม เข้มกลัด	66	หมู่ 11 ชุมชนพัฒนา
8	นางนงแก้ว กลัดบุปผา	64	หมู่ 11 ชุมชนรักประชา
9	นางมณฑา มั่งดี	60	หมู่ 8 ชุมชนประสานสัมพันธ์
10	นายไสว พูลสุข	60	ชุมชนธारा
11	นายสมจิตร กลัดบุปผา	49	หมู่ 3 ชุมชนสามัคคีร่วมใจพัฒนา
12	นายสมพร ศรีวิสัย		หมู่ 10 ประธานชุมชนหลวงพ่อโต
13	นายสมบุญ อยู่ดี		หมู่ 6 ชุมชนคองคาราม
14	นางฉลวย เรืองแสง		หมู่ 10 ชุมชนหลวงพ่อโต
15	นายไพโรจน์ จงรักดี		หมู่ 11 ชุมชนพัฒนา
16	นางศศธร ถวัลย์อรณพ		หมู่ 10 ชุมชนหลวงพ่อโต
17	คุณสมภพ ญาณวิเศษสุข		อดีตประธานชุมชน

References

Sujit Wongthes. Bangkok: The Historical Background. Second Edition, Bangkok, Matichon, October 2005.

Acknowledgement and Thanks

Leaders and representatives of eight Bang Phli Communities for their interviews at the Bang Phli Community on October 10, 2012, as follows:

No	Name	Age (years)	Address/Community
1.	Mr. Sanan Yanwisetsuk	92	Senior in the Community
2.	Mr. Preecha Chotikard	72	Moo 6 Pratunam Community
3.	Mr. Chid Boonlarp	70	Kong Ka Ram Community
4.	Mrs. Pathum Prasithikul	69	Moo 3 Samakkee Ruam Jai Pattana Community
5.	Mr. Huang Laank Wongmuang	67	Pratunam Community
6.	Mrs. Sombat Amornrattanaporn	67	Moo 11 Pattana Community
7.	Mr. Som Kemklad	66	Moo 11 Pattana Community
8.	Mrs. Nokkaew Kladbuppa	64	Moo 11 Rak Pracha Community
9.	Mrs. Montha Mangdee	60	Prasarn Samphan Community
10.	Mr. Sawai Poonsuk	60	Thara Community
11.	Mr. Somchit Kladbuppa	49	Moo 3 Samakkee Ruam Jai Pattana Community
12.	Mr. Somporn Sriwilai		Moo 10, Chief, Luang Pho Toe Community
13.	Mr. Sombun Yuu-dee		Moo 6 Kongkaram Community
14.	Mrs. Chaluy Ruangsang		Moo 10 Luang Pho Toe Community
15.	Mr. Pairoj Chongrakdee		Moo 11 Pattana Community
16.	Mrs. Sasathorn Thawan-annop		Moo 10 Luang Pho Toe Community
17.	Mr. Sompob Yanwisetsuk		Ex-Chief of Community

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สำนักงานประเทศไทย)

1371 ตึกแคปปิตอล ชั้น G

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 02 357 1921 โทรสาร 02 357 1929

อีเมล info.th@greenpeace.org

www.facebook.com/greenpeaceseth

Greenpeace Southeast Asia (Thailand Office)

1371 Capital Building, G Floor,

Phaholyothin Road, Samsennai, Phayathai, Bangkok 10400

Tel. (02) 357 1921 Fax: (02) 357 1929

e-mail: info.th@greenpeace.org

www.facebook.com/greenpeaceseth